

Rakentaja

5/2024

KIMMO PALONEN:

Hallitus sotki
tes-neuvottelut. s. 6

KESÄTYÖT

Työmaalla oppii
parhaiten. s. 8

Remiksaajat

Työttömyysturvan heikennysten vaikutukset
usvan peitossa. s. 14

KEVYTYRITTÄJIEN MÄÄRÄN KASVU JATKUU. S. 30

Johanna Hellsten on kirjoittanut rakennusalasta vuodesta 2001, eikä ole vielä saanut siitä tarpeekseen.

Älä ole työtön, älä sairastu

”MUUSSA tapauksessa pitää alkaa laskea, kuinka paljon me olemme valmiita sietämään ruumiita, kun talvella alkaa ihmisiä kuolla kadulle”, kommentoi Y-Säätiön toimitusjohtaja **Teija Ojankoski** Rakentajan sivulla 20. Ojankoski viittaa hallituksen leikkauksiin, jotka kasaantuvat haavoittuvassa asemassa oleville suomalaisille ja voivat johtaa muun muassa asunnon menettämiseen.

OJANKOSKEN haastattelua seuraavana päivänä Yle uutisoi, että häätöjen määrä on jo lähtenyt nousuun ja tammi-kesäkuussa häätöjä tehtiin 25 % enemmän kuin viime vuonna. Häädettyjen joukkoon kuuluu enenevässä määrin työssäkäyviä pienituloisia. Kelan tiukat asumistukirajat eivät pääkaupunkiseudulla kohtaa kohtuuhintaistenkaan asuntojen todellista vuokratasoa. Monella on edessä tenkkapoo, kun työpaikka ja lasten koulu on pääkaupunkiseudulla, mutta riittävän halpaa kortteeria ei vain löydy.

SUOMI on tähän mennessä ollut asunnottomuuden hoidon mallimaa. Häätöjen perusteella kehitys näyttää nyt lähtevän toiseen suuntaan.

ÄLÄ MENETÄ työpaikkaasi, älä sairastu, älä annan toimintakykyäsi heikentyä, niin leikkaukset eivät kosketa sinua.

SYYSKUUN alusta keskiluokkakaan ei tule selviämään haavoitta, mikäli työpaikka menee alta, eikä uutta työpaikkaa löydy kahden kuukauden aikana. I.g. tulee voimaan lainsäädäntö, joka leikkaa siinä tapauksessa ansiosidonnaista työttömyysturvaa parilakymmenellä prosentilla. Aiemmin on jo leikattu lapsikorotukset ja asumistuki, joten hyvää onnea vuokran tai lainanlyhennysten maksamiseen.

”MENE töihin”, kuuluu valtiovarainministerimme neuvo työttömiksi joutuville. Rakentajan sivulta 4 voi käydä vilkaisemassa, mikä tällä hetkellä on suhde rakennusalan työpaikkojen ja työttömien työnhakijoiden välillä.

HALLITUS on päättänyt myös leikata sairauspäivärahaa. Niin halutaan ”kannustaa” esimerkiksi syöpäpotilasta palaamaan nopeammin töihin, vaikka kesken hoitojaan. Onhan se nyt törkeää makailla sädehoidossa toisten rahoilla.

NÄYTTÄÄ siltä, että hallituksessa ei todella aidosti ole selvitetty eri leikkausten yhteisvaikutuksia haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten elämänmahdollisuuksiin. Ja meistä jokaisesta voi tulla haavoittuva, jos huono tuuri käy. ¶

8

Kesätyöntekijöiden mielestä työmaa voittoa koulunpenkin.

JOHANNA HELLISTEN

”Me olemme tärkeässä roolissa pitämään ääntä siitä, että demokratiasta huolehditaan niin täällä kuin muuallakin.”

– JUSKA KIVIOJA

ANTTI KIRVES

12

JUKKA NISSINEN

14

Peabilla on poikkeuksellisesti 4 remikseriä urakoimassa asfalttityömaalla.

VAKIOT

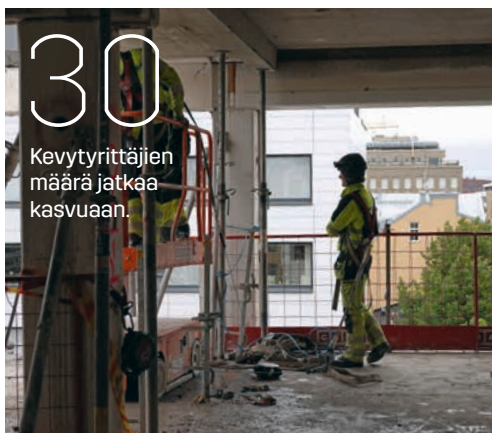
- 2 Pääkirjoitus
- 4 Puheenjohtajan palsta
- 12 Henkilö
- 18 Rakentajan terveys
- 34 Laki ja oikeus
- 36 Liiton historiaa
- 41 Liittolainen
- 44 Kulttuuri
- 42 Kevyttä

KANNEN KUVA: JUKKA NISSINEN

30

Kevytyrittäjien määrä jatkaa kasvuaan.

JOHANNA HELLISTEN

Y-SÄÄTTÖ

20

Y-Säätiön toimitusjohtaja Teija Ojankoski on huolissaan leikkausten vaikutuksista pienituloisiin.

Rakentamisen pohjakosketus saavutettu

Historiallisen matalalta tasolta ei kuitenkaan liikuta ylös nopeasti.

TILASTOKESKUKSEN mukaan rakennusyri-
tysten työpäiväkorjattu liikevaihto laski
vuoden 2024 kesäkuussa 7,5 % vuodenta-
kaisesta. Myynnin määrä, josta hintojen
muutosten vaikutus on poistettu, laski
4,1 %.

– Mahdollinen pohjakosketus asun-
torakentamisessa on nyt saavutettu.
Asuntorakentamisen taso on ollut histo-
riallisen matala, joten hyvä, jos jää tähän.
Ara-rakentamisen kasvu on jarruttanut
hiukan aloitusten laskua. Vaparaahoit-
teista tuotantoa ei juuri tehdä, Rakenn-
usteollisuus RT ry:n pääekonomisti **Jouni
Vihmo** kertoo.

Asuntokauppa oli jo keväällä hyvässä
liikkeessä, mutta lässähti kesäkuussa.

– Asuntomarkkina ei välttämättä
pääse vilkastumaan vielä loppuvuoden-
kaan aikana, eli siihen ei ole varmuudella
näkyvissä helpotusta, Vihmo toteaa.

Tänä vuonna asuntoaloituksia on ar-
veltu lähtevän liikkeelle vain noin 17 000,
josta noin 10 000 on Ara-kohteita.

TEKSTI: SALLA VIRTANEN

Rakentajan rahasto jakaa taas apurahoja – hakuaika on nyt

VIIME VUONNA Rakennusliitto perusti Rakentajan rahaston. Ensimmäiset apurahat myönnettiin tammikuussa liiton 100-vuotis-juhluvuoden aluksi. Nyt juhlinta jatkuu, ja apurahoja voi jälleen hakea.

Rakentajan rahastosta liiton yksittäiset jäsenet tai ammattiosastot voivat saada tukea monenlaiseen toimintaan: esimerkiksi harrastuksiin, projekteihin, tutkimuksiin tai opintoihin.

– Rakentajan rahasto voi toteuttaa sinun pienen unelmiasi, mahdollistaa uuden harrastuksen tai avustaa historiikin teon kustannuksissa. Rahasto onkin perustettu juuri rakentajien eli sinun tukemista varten, järjestöpäällikkö **Tiina Nurmi-Kokko** kertoo.

Aiempina vuosina rakentajille on myönnetty apurahoja Rakentajan rahastosta ja SAK:n yhteisestä kulttuurirahastosta

muun muassa lukukoiraharrastukseen, valokuvakirjan tekemiseen, musiikkialbumin äänittämiseen ja ilmakuvauksen hankintaan.

Rakentajan rahasto on osa Kansan sivistysrahastoa, ja avustuksen hakeminen sujuu helposti Kansan Sivistysrahaston verkkosivujen (sivistysrahasto.fi) kautta. Hakuaika päättyy 31.8.2024. Myönnetty apurahat julkaistaan tammikuussa 2025. ¶

– Toimitilarakentamisessa on jo lupien osalta käännytty plussalle. Rakennetaan teollisuudelle, on varastorakentamista ja maatalouden tiloja. Korjausrakentaminen, joka meni pakkaselle 2023 alussa, on jatkanut laskuaan. Korjaamisen kustannuskehitys jäi korkealle tasolle, eikä ole lähtenyt putoamaan.

Vihmon mukaan sellaista tilannetta ei voi kuitenkaan syntyä, ettei rakennuksia jossain vaiheessa alettaisi korjata.

– Loppuvuodesta voi ehkä tapahtua käänne ylöspäin. Taloyhtiöiden rahoitus on kuitenkin kireää. Pankit näkevät koko toimialan riskisenä, eikä siihen haluta laittaa rahaa kiinni.

Rakentajien työttömyys ei vielä hellitä

Kesäkuussa rakennusalan työttömiä työnhakijoita oli Tilastokeskuksen tilastojen mukaan noin 21 000, kun vielä vuonna 2022 heitä oli kesäkuussa 15 600. Vuoden 2023 tilanne oli jo alkanut heikentyä ja työttömiä työnhakijoita oli kesäkuussa 18 000.

Vuoden ensimmäisen 6 kuukauden aikana rakennusalan työttömiä työnhakijoita on ollut yli 50 000, kun heitä vuoden 2023 ensimmäisellä vuosipuoliskolla oli 42 900 ja vuonna 2022 41 300.

– Rakennusalan työllisyys on painunut nousukautta edeltävälle tasolla, eli hyvä työllisyyskehitys on nyt sysätty pois. EK:n suhdannebarometrissakin yritysten henkilöstöodotukset ovat vielä heikkoja loppuvuoden ajan, Vihmo toteaa.

Rakennusalan avoimia työpaikkoja oli Tilastokeskuksen tilaston mukaan kesäkuussa 2024 alle 2 500. Esimerkiksi rakennusmaalareita oli työttöminä työnhakijoina kesäkuussa 2 727 ja avoimia työpaikkoja vastaavasti 127 kappaletta. Muurareista töitä haki 423 ja avoimia työpaikkoja heille oli 13. Betonirakentajia ja raudoittajia oli työttöminä työnhakijoina 876 ja avoimia työpaikkoja oli tarjolla 69. Kirvesmiehistä töitä etsi 4 287 ja työpaikkoja oli avoinna 316. ¶

Jyrki Ojanen on Rakennusliiton varapuheenjohtaja

Kun kasvu alkaa

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ raportoi kesän kynnyksellä, että rakennusalan työllisyys on alimmillaan 25 vuoteen. Ja lisäsi, että upotaisiin vielä lähes 15.000 työllisellä. Tilanne alkaisi parantua vasta 2025 loppua kohden. Korutonta kertomaa.

Joku on viritellyt toivoa siitä, että avoimia paikkoja olisi muutama prosentti enemmän kuin vuosi sitten. Selasin ilmoituksia todetakseni, että monenkirjavat henkilöstövuokraajat hakevat kyllä porukkaa purkutöihin. Paljonko sitten lienee päällekkäisiä hakuja samalle mestalle. Eräässä rekrytointivideossa 20-vuotias purkaja kertoi, että ellei jaksaa 14 tunnin päiviä koko ajan tehdä, voi tehdä välillä myös lyhyempiä. Kommarimatikalla voisi luulla, että työsuhdetyöstä herkkuneen ei ole aina kyse.

Marjanpoimijoita koskeva hässäkkä osoitti mihin päädytään, kun aikuiset odottelevat aikansa. Mainehaittaa ihmiskauppamaana väistettiin vasta, kun hallitustasolta luvattiin Thaimaalle, että marjastus tapahtuu työsuhteissa ja palkatkin tsekataan. Kas kummaa. Ehkä samalla pragmaattisuudella voisi lähestyä kevytyrittäjyyttä muutenkin.

Maan hallitus sanoo, että hankala tilanne on suhdanteen syytä. Näin kai paljolti onkin. Pääministeri myönsi äskettäin haastattelussa, ettei hallitukseen voi vain päättää, että kasvu alkaa. Sellainenkin asia on siis kuitenkin olemassa. Työttömyys- ja sosiaaliturvan leikkauksilla kuulemma varmistetaan työvoiman tarjonta sitten, kun kasvu alkaa. Rakentajien näkökulmasta moinen ajastin on yltyöpäisen kyyninen ja kolkko. Nyt ja tulevina talvina.

Hallituspuolueen edustajat ovat toistuvasti perustelleet työmarkkinauudistusten välttämättömyyttä myös sillä, että yritysten määrä on vähentynyt. Argumentin yksitotisuus hieman hämmentää. Takaako yritysten suuri lukumäärä sen, että homma skulaa ja talous kasvaa? Pitäisikö kaikki sitten vaan pilkkoa?

Monet rakennusalan ongelmista palautuvat pirstaloitumiseen. Jopa rakennusteollisuuden eurooppalainen kattojärjestö (FIEC) myönsi taannoin, että ketjutuksiin liittyy huolia. Tarvittaisiin sääntöjä: Milloin on kyse perustellusta työnjaosta, milloin vain sohlaamisesta palkkoja ja muita oikeuksia dumpaamalla.

Jos vastuullisuus otetaan tosissaan. Jos ollaan oikeasti huolissaan alan houkuttelevuudesta ja pidosta. Jos paikalliselle sopimiselle halutaan luoda hyvät edellytykset. Jos tuottavuutta syntyisikin kaikkien rakentajien yhdenvertaisesta kohtelusta. Voisiko ottaa väkeä enemmän omille kirjoille, kun kasvu taas alkaa. ¶

Jyrki Ojanen

Kimmo Palonen ei usko, että työsuojeluviranomaiset pystyisivät valvomaan ja tulkitsemaan kaikkien Suomessa olevien ammattilojen paikallisia sopimuksia.

Kimmo Palonen: TES-PÖYDÄSSÄ KORJATAAN HALLITUKSEN JÄLKIÄ

— **M**EIDÄN on vakavasti harkittava paikallisen sopimisen elementtien poistamista rakennusalan työehtosopimuksista, Rakennusliiton puheenjohtaja **Kimmo Palonen** sanoo.

Hallituksen esitys paikallisen sopimisen laajentamisesta villiin yrityskenttään on niin vakava uhka rakentajien työehdoille, että Rakennusliiton

on tarvittaessa käytettävä kaikki keinot työehtojen puolustamiseksi.

Hallitus vie esityksensä paikallisen sopimisen laajentamisesta eduskuntaan elokuun aikana. Ensi vuoden alusta alkaen kaikki yritykset voisivat sopia paikallisesti niistä asioista, joista järjestäytyneet yritykset voivat jo nykyisin sopia työehtoso-

pimuksiin tehtyjen kirjausten nojalla. Järjestäytymättömillä eli työnantajaliittoon kuulumattomilla yrityksillä ei tätä toisin sopimisen mahdollisuutta nykyisin ole.

Kun sopimusoikeus laajenee villiin kenttään, heikkenee rakennusalan yritysten motiivi kuulua työnantajaliittoon. Suomessa yleissitovuuden keskeisin mittapuuh on, kuinka suuri osa alan työvoimasta työskentelee järjestäytyneissä yrityksissä. Jos yritysten järjestäytymisaste laskee, vaarantuu yleissitovuus. Sillä puolestaan olisi erilaiset vaikutukset eri toimialoilla. Rakentamisen alalla vaikutus olisi järjestyttävä.

– Ulkolaiset yritykset voisivat tehdä omat sopimuksensa, käytännössä työskennellä Suomessa maksaen jonkinlaista minimipalkkaa. Jo tuo paikallisen sopimisen avaaminen villiin kenttään johtaa siihen, että ulkomaiset yritykset ottavat käyttöön maksimijoustot. Kotimaisten yritysten kilpailukyky tarjoustilanteissa romahtaisi, puheenjohtaja Palonen summaa riskejä.

Putsataan paikallinen sopiminen sopimuksista?

SAK:laisten liittojen yhteistyötä tiivistetään syksyn mittaan kohti tulevaa työehtokierrosta. Rakennusliiton työehtosopimukset ovat voimassa helmikuun 2025 loppuun asti. Neuvottelut käynnistyvät toden teolla vuoden vaihteen jälkeen, mutta jo syksyllä alkavat erilaiset tunnustelut ja Rakennusliiton sopimustavoitteiden muodostaminen muun muassa maakokouksen, sopimusalatyöryhmien kokouksen ja osastokyselyjen avulla.

Paikallisen sopimisen vapauttaminen vaikuttaa myös Rakennusliiton tes-neuvotteluihin.

– On vakavasti harkittava, että poistamme sopimuksistamme kaikki paikallisen sopimisen elementit, Kimmo Palonen jyrähtää.

Julkisuudessa paikallinen sopiminen esitetään usein hopealuotina, joka parantaa olennaisesti yritysten kilpailukykyä. Vähälle huomioon jää se, että paikallinen sopiminen on jo useilla toimialoilla laajasti käytössä. Rakennusosalalla jopa niin laajasti, että syksyllä eläkkeelle siirtyvä Rakennusteollisuus RT:n pitkäaikainen työmarkkinajohtaja **Kim Kaskiario** on julkisesti todennut, ettei alalla tarvita yhtään enempää paikallista sopimista.

– Kannattaa myös huomata, että järjestäytymättömätkin alan yritykset saavat toisin sopimi-

sen mahdollisuuden, kun allekirjoittavat alan työehtosopimuksen Rakennusliiton kanssa, Palonen muistuttaa.

Kuka kouluttaisi luottamusvaltuutetut?

Vuoden vaihteesta alkaen villoissa yrityksissä liittoon kuulumaton henkilöstö voisi valita keskuudesta luottamusvaltuutetun, joka sopisi asioita samalla laajuudella kuin liittoon kuuluvat luottamushenkilöt.

Villoissa yrityksissä voidaan päätyä jopa tilanteeseen, jossa järjestäytyneitä työntekijöitä sopimuspöydässä edustaa luottamusmies ja järjestäytymättömiä työntekijöitä luottamusvaltuutettu. Rakennusosalalla tätä riskiä tuskin on, sillä rakennustuoteteollisuutta lukuun ottamatta myös liittoon kuulumattomat työntekijät voivat äänestää luottamushenkilövaalissa Rakennusliiton sopimusaloilla.

Luottamusvaltuutettujen osaamisesta vastaisi työnantaja. Hallitus siis laittaa työnantajat kouluttamaan työntekijöiden edustajia näiden oman edunvalvonnan suhteen. Sanamuotona on, että ”työnantajan olisi edistettävä luottamusvaltuutetun osaamista ja kykyä ymmärtää”. Mitään sitovuutta lakiin ei ole tulossa.

– Tuo olisi alusta alkaen kuollut kirjain, täysin tehoton. Jopa valvontuneiden työnantajien osalta on kysyttävä, kuka kouluttaa, missä kouluttaa ja miten kouluttaa, Palonen muistuttaa.

Vertailuksi todettakoon, että esimerkiksi Rakennusliitolla on omille luottamushenkilöilleen maanlaajuinen ja ammattimainen koulutus- ja tukioorganisaatio, jossa on vuosikymmenten osaaminen taustalla.

Toinen kuollut kirjain on hallituksen lupaus kiristää sopimusten valvontaa. Kaikki paikalliset työehtosopimukset olisi lähetettävä työsuojeluviranomaisille. Kysyttävä on, kuinka viranomaisen suorittama arkistointi lisäisi valvontaa, sillä työsuojeluviranomaisilla ei ole mitään mahdollisuutta sopimusten analysointiin ja arviointiin.

– Resurssipula siellä on huutava eikä valvontahenkilöstö riitä edes nykyisiin tehtäviin. Kysymys kuuluu, mistä työsuojeluviranomaisille löytyy resurssi ja ammattitaito tulkita kaikkien Suomessa olevien ammattialojen paikallisia sopimuksia, Palonen kysyy. ¶

Kunnon työkokemusta

”Täällä oppii niin paljon enemmän kuin koulussa”,
Lujatalon työmaille kesätöihin päässeet nuoret kertovat.

Lujatalon
pääluottamusmies
Marko Metsäpelto
tuo nuorukaisille
uudet valttikortit

Roope Hukkanen kiittelee kokeneita osaajia siitä, että aina saa neuvoja ja apuja.

Kalle Tiihonen (vas.) ja Topias Rajalakso ovat sitä mieltä, että työmaalla oppii paremmin kuin koulussa.

KÄVIN keväällä puhumassa Tampereen seudun ammattiopisto Tredussa opiskelijoille. Esittelin Lujataloa ja kerroin samalla, mitä kesätöissä odotetaan: Ole kello seitsemältä paikalla ”univormu” päällä, pidä tauot silloin kun niiden aika on ja ole sosiaalinen ja aktiivinen työyhteisössä, Lujatalon pääluottamusmies **Marko ”Uku” Metsäpelto** kertoo.

Ja sellaisia opiskelijoita Tredusta myös löytyi tänä kesäksi. Tänä vuonna pitkää aikaa myös alle 18-vuotiaita otettiin kesätöihin Lujatalon työmaille.

– Alaikäiset eivät ole pitkään aikaan päässeet kesätöihin työmaille, vaikka harjoitteluun onkin päässyt. Harjoittelun aikana koulu vastaa opiskelijasta, mutta kesätöissä yrityksellä on enemmän vastuuta heistä. Itse pidän todella hyvänä juttuna, että kolmatta vuottaan syksyllä aloittavat opiskelijat pääsevät palkallisiin kesätöihin. Työsuhdetta on joidenkin kanssa mahdollista jatkaa kesän jälkeen oppisopimuksella, Metsäpelto kiittelee uutta linjausta.

Lujatalon henkilöstöjohtaja **Minna Silvast** kertoo, että linjausta muutettiin tänä vuonna, jotta voitaisiin tarjota hiukan nuoremmillekin rakennusalan opiskelijoille mahdollisuus saada työkokemusta työmaalta ja nähdä oikeasti käytännössä, mitä rakennusalan työ on.

– Teemme yhteistyötä ammattioppilaitosten kanssa ja tulimme siihen tulokseen, että voimme tarjota kesätyöpaikkoja myös 16–17-vuotiaille. Ammattiopinnothan yleensä aloitetaan alaikäisenä, ja jo silloin on hyvä saada työkokemusta. Heillä on työmaalla ohjaaja tai mentori, työturvallisuudesta

huolehditaan ja perehdytys tehdään kunnolla, Silvast sanoo.

Nuorten työsuhteet kestävät pääosin kesäkuun alusta elokuun alkuun.

Moottoritehtaalla Nokialla

Nokialla sijaitsee perinteikäs teollisuusalue, josta löytyy muun muassa Patrian ja Acgo Powerin tehdasalueet. Acgo Powerin tehdas oli alun perin Suomen toinen lentomoottoritehdas, jonka toiminta käynnistyi vuonna 1942. Tehtaan päätehtävä oli toimia lentomoottoreiden korjaustyön keskuspaikkana.

Tehtaassa valmistetaan edelleen moottoreita, mutta siellä tehdään myös tärkeää kehitystyötä. Lujatalo rakentaa alueelle uutta prototyyppihallia. Työmaalta löydämme ensimmäisen kesätyöntekijän, 17-vuotiaan **Roope Hukkasen**, joka opiskelee Tredun Hervannan toimipisteessä.

– Hain opiskelemaan rakennusalaan sattumalta. Hakuaika oli lyhyt ja rakentaminen kuulosti mielenkiintoiselta. Ja se on ollut mielenkiintoista. Vaikka en vielä tiedäkään, miksi haluaisin tulla, tämä on ollut hyvä vaihtoehto, Hukkanen kertoo.

Hukkanen oli jo keväällä harjoittelussa samalla työmaalla. Hän kysyi kesätöitä ja paikka järjestyi, mikä oli hyvä, sillä kymmenet yhteydenotot eri firmoihin eivät olleet tuottaneet tulosta.

– Osasta ei edes vastattu mitään, mikä on mielestäni outoa, hän sanoo.

Hukkanen suoritti harjoittelun yhdessä luokkakaverinsa kanssa. →

Leevi Niemä (vas.) ja Mico Kivimäki toivovat, että pääsivät kesätöiden jälkeen jatkamaan Lujatalolla oppisopimuksella.

– Teimme muun muassa siivousta ja väliseinien levytystä yhdessä ohjaajien kanssa. Nyt kesätöissä olen tehnyt aika samanlaisia töitä, mutta myös valuja, Hukkanen listaa.

Hukkasen mukaan kokeneemmilta osajilta on aina saanut apua ja neuvoja.

– Täällä oppii paljon enemmän kuin koulussa. Ja koululla on saattanut tehdä vähän sitä sun tätä, mutta oikealla työmaalla suorituksen on mentävä aina nappiin. Aamuhätykset olivat aluksi vaikeita, mutta niihin tottuu. Viikonloppujen jälkeen voi edelleen olla raskasta.

Hukkanen pohtii, että rakentaminen saattaa hyvinkin olla hänen alansa.

– Olen miettinyt arkkitehtuuria, mutta en osaa piirtää. Ehkä opiskelen tulevaisuudessa rakennusmestariksi.

Koulu remonttia Kissanmaalla

Kissanmaan kaupunginosassa Tampereella tehdään koulun perusparannusta. Lujatalon työmaalla työskentelee kaksi 17-vuotiasta kesätyöntekijää, **Kalle Tiuhonen** ja **Topias Rajalakso**. Molemmat opiskelevat Tredun Hervannan toimipisteessä.

– Tulimme ensin molemmat tänne työharjoitteluun. Haimme kesätöitä suunnilleen kaikkialta, juuri mistään ei saatu edes vastauksia. Motonettiin olisi päässyt 16 h/viikko -sopimukselle, joten olin todella iloinen, että pääsimme tänne, Tiuhonen sanoo.

Rajalakso oli alun perin hakenut lentokoneasentajalinjalle, mutta vaihtoi sitten ystävänsä kanssa rakennuspuolelle.

– Ihan jees on ollut, hän kommentoi alanvaihtoaan.

Tiuhoselle rakennusala oli selkeä valinta.

– En edes miettinyt lukiota. Tykkään tehdä käsilläni töitä ja rakennusala oli varma valinta.

Nuoret miehet ovat päässeet työmaalla mukaan monenlaisiin töihin. On ollut muun muassa lattiavalua ja toppareiden laittoa. Molempien mielestä aidot työmaolosuhteet opettavat paljon enemmän kuin koulu.

– Rakennusalaa oppii työmaalla. Koulussa on enemmän sellaista istuskelua, Tiuhonen toteaa.

– Nyt kesätöissä olemme päässeet harjoittelu-aikaa tekemään enemmän itsenäisesti töitä. Tietysti joku kokeneempi on ollut koko ajan tukena, miehet kertovat.

Työsuojeluviranomainen tarkastaa taas kesätyöpaikkoja

Työsuojeluviranomainen tarkastaa jälleen kesän aikana kesätyöpaikkoja eri puolilla Suomea. Tarkastuksen yhtenä tavoitteena on varmistaa, että nuoret on perehdytetty turvallisiin työtapoihin.

– Uutisista olemme kuulleet surullisista tapauksista, joissa nuori on loukkaantunut tai jopa kuollut työtapaturommassa. Nuoret työntekijät ovat ikänsä ja vähäisen kokemuksensa takia erityisen suojelun tarpeessa. Heidät on perehdytettävä huolellisesti turvallisiin työtapoihin. Työssä käytettävien koneiden ja laitteiden on oltava ehdottoman turvallisia, myös häiriötilanteissa, työsuojelutarkastaja **Sai-**

la Lähdesmäki Etelä-Suomen aluehallintovirastosta korostaa.

Myös nuoren itsensä kannalta on tärkeä tietää, että jos työtehtävä tuntuu yhtään vaaralliselta, sitä ei pidä tehdä. Ensin kannattaa kertoa asiasta esihenkilölle tai työpaikan työsuojeluvallatututulle. Jos vaara ei tällä poistu, voi soittaa työsuojeluviranomaisen puhelinneuvontaan numeroon 0295 016 620.

Nuorilla ei saa teettää vaarallisia töitä ennen työsuojeluviranomaiselle ilmoittamista. Alle 16-vuotiaalla ei saa teettää lainkaan vaarallista työtä. ¶

Aamuheräämiset olivat aluksi rankkoja, mutta nyt kuukauden jälkeen ne sujuvat rutiinilla.

- Kerran olen ollut 5 minuuttia myöhässä, Rajalakso tunnustaa.

Tiihonen kehuu työmaan tunnelmaa.

- Se on oikeasti totta se rakennustyömaiden hyvä henki. Kaikkien kanssa voi jutella eikä kukaan murjota.

Uusi esikoulu ja alakoulu Kangasalla

Kangasalla rakennetaan uutta viralliselta nimeltään ”pienien lasten yksikköä”, joka tarkoittaa varhaiskasvatusta ja perusopetuksen luokkia 1-2 palvelevaa rakennusta. Työmaalle ovat päässeet **Leevi Niemi** ja **Mico Kivimäki**. Molemmat ovat 17-vuotiaita.

- Olin ensin työharjoittelussa T2H:n työmaalla keväällä 10 viikkoa, siellä työ oli paljolti siivoamista. Opettajani kysyi, haluaisinko lähteä

kesätöihin Lujatalolle ja totesin, että haluan, Niemi kertoo.

Kivimäki oli pienemmällä työmaalla kylpyhuonehommissa.

- Olin mukana tekemässä koko kylpyhuoneen alusta loppuun. Myös minulta opettaja kysyi, haluanko tänne ja vastasin myöntävästi.

Kumpikin oli hakenut itsenäisesti useita kesätyöpaikkoja, mutta juuri mistään ei tullut edes vastauksia.

Nuoret ovat olleet mukana raudoittamassa ja valuissa ja haastattelupäivänä he hoitavat työmaan valaistusta kuntoon sisätiloissa led-nauhoja asentamalla.

- Toivon, että olisi mahdollista jatkaa täällä oppisopimuksella. Se tuntuisi mielekkäämmältä kuin koululla istuminen, Niemi miettii.

Kumpikin kokee saaneensa hyvää ohjausta kokeneemmilta tekijöiltä työmaalla.

- Ja kaikkien kohdalla on sellainen filis, että on helppo mennä juttelemaan, Kivimäki kertoo. ¶

EuroSafety

TRADE FAIR • TAMPERE • FINLAND

KOTIMAISTA TYÖVAATEOSAAMISTA

YLI 30 VUODEN AMMATTITÄIDOLLA

10.-12.9.2024

TAVATAAN OSASTOLLA A129
TAMPEREEN MESSU- JA URHEILUKESKUKSESSA

atex

ammattiasut

ammattitaidolla vuodesta 1992

atex-ammattiasut.fi

DESIGN
FROM
FINLAND

Heikomman puolella

Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskuksen SASK:n uusi toiminnanjohtaja Juska Kivioja on ay-ihminen henkeen ja vereen.

SUOMEN Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK sai tämän vuoden huhtikuussa uuden toiminnanjohtajan, kun järjestön pitkäaikainen johtaja, **Janne Ronkainen** siirtyi toisiin tehtäviin. Hänen tilalleen valittiin pitkän linjan ay- ja kehitysyhteistyön ammattilainen **Juska Kivioja**, joka siirtyi tehtävään STTK:n järjestöpäällikön tehtävistä.

– Olin mukana SASK:n hallituksessa jo STTK:n aikana. Päädyin hakemaan toiminnanjohtajan tehtävää, koska koin SASK:n olevan arvokotini ja tunsin toiminnan jo pitkältä ajalta. Saan tehdä sekä ay-työtä että kehitysyhteistyötä ja olla heikomman puolella. Rakentamalla vahvempaa ay-liikettä rakennetaan parempaa yhteiskuntaa, Kivioja sanoo.

Kivioja on jo lapsuudesta asti nähnyt, miten tärkeää ammattiliittojen toiminta on. Hän muistaa juosseensa pitkän kunnantalon käytäviä, kun liittoaktiivi-äiti istui osaston kokouksessa.

– Koputimme kavereiden kanssa oveen ja kysyimme, mitä te oikein teette siellä. Äidit kertoivat meille, että ”meillä on tämmöinen yhdistys, jossa hoidamme yhteisiä asioita”.

Kumppanuudet vievät eteenpäin

Kiviojan mukaan SASK:n toiminnan eteenpäin kehittämisessä kumppanuudella on iso merkitys.

– Se tarkoittaa ensinnäkin sitä, että kohdemaiden toimijat ovat enemmän kumppaneita kuin kohteita, sillä me näemme, että digitalisaatio, uudet työn muodot ja ilmastonmuutos aiheuttavat haasteita työntekijöille sekä meille täällä että heille siellä. Eli meillä on paljon yhdistäviä asioita ja se muuttaa keskustelua vuorovaikutteisempaan suuntaan, Kivioja sanoo.

Toisaalta kumppanuus koskettaa sekä kotimaista että globaalia ay-liikettä.

– Meillä täytyy olla kumppaneina vahvat ammattiliitot, jotka voivat käydä temaattista keskustelua ja nostaa yhteiskunnassa esiin samoja teemoja. Ja liittojen jäsenten pitää voida kokea SASK läheiseksi niin, että he voivat lähteä esimerkiksi mukaan lähettäläskoulutukseen ja toisaalta jäsenille kerrotaan niistä tuloksista, joita työllä on saavutettu.

Kiviojan mukaan SASK on olemassa toteuttaakseen ammattiliittojen agendaa.

– Se on meidän tärkein juttu. Lisäksi tärkeää on yhteistyö muiden kehitysyhteistyöjärjestöjen ja esimerkiksi Nenäpäiväsäätiön kaltaisten toimijoiden kanssa. Verkostot ovat tärkeitä.

Tuulisia aikoja

Kivioja aloittelee uutta työtään tilanteessa, jossa sekä järjestöjen että kehi-

tysyhteistyön rahoitusta leikataan, eikä poliittinen ilmapiiri ole muutenkaan myönteisin mahdollinen.

– Näen, että me olemme hirveän tärkeässä roolissa pitämään ääntä siitä, että demokratiasta huolehditaan niin täällä kuin muuallakin ja että kansalaisilla on mahdollisuuksia vaikuttaa nyt, kun koko suomalainen hyvinvointivaltio on jonkinlaisessa epävakauden tilassa. Eihän tämä kiva tilanne ole, Kivioja toteaa.

Edellisen hallituksen strategioissa Afrikan rooli korostui erityisesti, ja osaksi myös siksi SASKinkin toiminta siellä on vahvaa.

– Voisi arvata, että Ukraina on tulossa vahvasti agendalle seuraavaksi. SASK ei ole koskaan toiminut sotaa käyvissä maissa, mutta me tarkkailemme ja katsomme asiaa tällä hetkellä.

Ihmisten sitoutuminen erilaisten järjestöjen toimintaan on vähentynyt selvästi. Nyt ihmisiä on helpompi saada mukaan yksittäisiin korkean profiilin kampanjoihin ja SASK on onnistunut niissä muun muassa Qatarin jalkapallokisojen osalta hyvin.

– Siinähän Rakennusliitto oli myös vahvasti tukena. Meidän täytyy löytää tällaisia näkökulmia, jotka tuovat työtämme myös muiden kuin liittoaktiivien tietoisuuteen. ¶

SOPIIVASTI UUTTA

Remikseriryhmän työvuoro on juuri käynnistymässä. Etummaista lämmitysyksikköä ohjaa Risto Lakanen.

JA VANHAA

Peabin koko remikserikalusto on tänä kesänä tuotannossa.

TEKSTI JA KUVAT: JUKKA NISSINEN

PEABIN remikseriryhmä käynnistelee päällystysprosessia Vt 16:lla Lapuan ja Alajärven välillä heinäkuussa. Tänä kesänä Peabilla on poikkeuksellisesti 4 remikseriryhmää tavallisen kolmen sijaan.

– Kaikki remikseriryhmään kuuluvat koneet ovat omia, perämies **Markus Eurén** toteaa.

Eurénin työporukka aloitti Peabin remikseriryhmistä viimeisenä 23. huhtikuuta.

– Porissa tuli silloin 10 senttiä lunta. Se hankaloitti töiden aloittamista.

Remikseriryhmien suuremman määrän takia kalustoa on jouduttu käyttämään luovasti.

– Yleensä käytössä on 3 lämmitysyksikköä, mutta nyt meillä on vain 2. Tuo edessä oleva pienisäiliöinen auto on otettu työkäyttöön, toista lämmitysvaunua ajava lämmittimen kuljettaja **Timo Vuori** kertoo.

– Ajamme nyt täysillä kaasuilla koko ajan, jotta saamme tarpeeksi lämpöä.

Syksymmällä pahimpien kii-reiden hellittäessä letkaan saadaan kolmaskin lämmitysyksikkö mukaan. Vuoren lämmitysyksikön säiliöön mahtuu 12 tonnia kaasua. Kaasumäärä riittäisi parin päivän työskentelyyn, mutta toisessa yksikössä on pienempi 7 tonnin säiliö ja täyttö tehdään päivittäin.

Remikserin työporukassa on tusinan verran työntekijöitä. Omien liikenneohjaajien lisäksi Ramudden Oy:ltä on työryhmä vastaamassa remikserin ohittavasta liikenteestä ja liikennevaloista.

Liikenteenohjaaja **Elisa Matalamäki** on ylpeä työstään.

– Olin ensimmäistä kertaa liikenteenohjaajana 18-vuotiaana Asfaltti-Hakalla. Sää ja työmaat vaihtelevat. Emme korjaa samaa kohtaa joka vuosi, teemme niin hyvää laatua.

Asfaltti-Haka muuttui yrityskauden myötä Lemminkäiseksi. →

Perämies Markus Eurén työskentelee pääasiassa erikoiskaluston kanssa.

Matalamäki on työskennellyt myös Ramuddenilla. Liikenteenohjaaja saa hyötyliikuntaa työpäivän aikana.

– Tässä saa pyöriä kuin väkkärä ja nähdä joka puolelle. Autoilijoiden, jalankulkijoiden ja omien massa-autojen liikkeet pitää olla koko ajan seurannassa. Hyvä näkö, kuulo, reagointikyky ja pelisilmä ovat tarpeen.

Moni autoilija yrittää saada liikenteenohjaajalta erivapauksia työmaa-alueella liikkumiseen.

– Liikennevalojen kanssa ei neuvotella, Matalamäki kiteyttää.

Työmaan turvallisuuden vaarantamisen lisäksi omilla säännöillään ajavat voivat pilata tuoreen asfalttipinnan.

Kokkolalainen Matalamäki teki välillä kuorma-autonkuljettajan hommia, Peabilla on nyt meneillään ensimmäinen kausi.

– Olen ollut liikenteenohjaajan erilaisissa työporukoissa, kuten urapaikkauksessa.

Perämies hallitsee myös asfaltoinnin teorian

Markus Eurén on ollut asfalttialalla vuodesta 1996 lähtien.

– Tulin näihin hommiin heti 18 vuotta täytettyäni.

Ensimmäiset 12 vuotta Eurénin työpaikka oli Elg-yhtiössä.

– Sieltä siirryin Lemminkäiselle. Sen jälkeen firmalla on ollut erilaisia nimiä, Eurén kuvaa asfalttialan keskittymistä oman työuransa kautta.

Eurén on työskennellyt yleensä erikoiskaluston parissa.

– Olen tehnyt töitä myös tavallisen levitysporukan kanssa syksyisin valtion urakoiden loputtua.

Eurénin ura perämiehenä alkoi toistakymmentä vuotta sitten, mutta on viime vuosina ollut katkolla työryhmän vetäjän tehtävien takia.

– Tulin nyt takaisin perämieheksi, kun meillä on paljon töitä, mutta ei tekijöitä. Tämä on tuttua hommaa.

Asfalttoinnin teoriapuolta Eurén on käynyt hiomassa Metropoliasa, jonne hän teki mestarin opinnäytetyönsä.

– Tein sen harrastuksena. Opinnot eivät koskaan miestä pahenna.

Vähemmän paperitöitä, enemmän asfaltointia

Timo Vuori aloitti alan työt touku-kuussa 1988 Haka-asfaltissa. Etu- ja

perämiehen vakansseilla Vuori on työskennellyt 20 vuotta.

– Muistan vielä ensimmäisen asfaltointipaikankin. Se oli Vaasan Ristinummella Sala-ampujankatu.

Vuori muistaa miten pikkupoikana hän kimmastui asfalttiporukalle 1970-luvun puolivälissä Vähässäkyrössä.

– Porukka veti silloin öljysoraa kotipuolellani. Ajelin pyörällä uutta öljysoraa pitkin ja jarrutin levittäjän peräpenkin takana.

Työmiehet ärähtivät pojankoltiaiselle, mutta saivat kuulla kunniansa.

– Huusin niille, etten ikinä tule tuommoisiin paskahommiin, Vuori muistelee pieleen mennyttä uhkaustaan.

Vuori tuli remikseriryhmään viime kesänä.

– Tämän työkokemuksen jälkeen voin sanoa, että asfalttihommissa ei ole enää mitään, mitä en olisi tehnyt remikserin ajoa lukuun ottamatta.

Kotimaisten työmaiden lisäksi Vuori on asfalttoinut myös Tanskan ja Venäjän kamaraa.

Varsinaisten töiden lisäksi Vuori on kouluttanut Peabin porukkaa huoltotöiden saloihin.

Moni autoilija haluaisi erivapauksia, mutta liikenteenohjaaja Elisa Matalamäki on tiukkana.

Juha Heinävaara näkee jyrän ohjaimesta remikseriryhmän työskentelyn kokonaisuudessaan.

Paras näkemys kokonaisuudesta

Jyrä/kolamies **Juha Heinävaara** ohjaa remikseriryhmän jälkijyrää.

– Tästä näkee hyvin mitä me touhuamme. Jos esimerkiksi etujyrälle tulee jokin häiriö ja se jää remikseristä jälkeen, pääsen puikkelehtimaan avuksi. Etujyrästä jää pysähtyessä aina pieni patti ja se pitää heti kuuma tasata. Jäähtyneenä se klöntti ei enää lähdekään pois. Mitä enemmän jyräyskertoja, sitä tasaisempi pinta. Jos pintaa jyskyttää liikaa, piki nousee pintaan ja siitä tulee liian kiiltävä, Heinävaara hakee kohtuullista keskittä.

Heinävaaralla on 40 vuotta asfalttialan työkokemusta. Remikseriryhmässä Heinävaara on tämän kesän tulokas.

– Olen silloin tällöin ollut remikseriporukoissakin mukana. Olen sellainen prikkamies, minua heitellään paikasta toiseen silloin kun tarvitaan.

Heinävaaran elämäntilanteeseen kiertävä työ sopii hyvin. Uuteen työporukkaan siirtyminen vaatii uskallusta, jota kaikilla ei välttämättä ole.

– Minulla on tuttuja joka puolella. Senkin takia minua pyydetään paikkaajaksi.

Heinävaara liittyi Rakennusliittoon jo 1980-luvun alkupuolella.

– Tein ensin raudoitushommia, mutta sitten tuli lamanpoikanen ja siirryin asfalttihommiin.

Peabilla Heinävaara on nyt ollut 4 kesää. Aikaisempaan työhistoriaan

kuuluvat muun muassa Lemminkäinen, Destia, Rudus Asfaltti ja NCC.

Heinävaara on huolissaan hallituksen työttömyysturvan leikkauksista.

– Asfalttiala menee melko kylmäksi, jos ansiosidonnaisen päivärahan saamiseen tarvitaan jatkossa 10 kuukauden työt. Vanhana kuuskymppisenä äijänä harmittelen, että nuoret lähtevät varmasti alalta ja vanhemmatkin miettivät alanvaihtoa. Tässäkin remikseriporukassa on paljon osaamista, jota on vaikea korvata.

Lisää liksaa

Timo Vuori oli asfalttialan tes-neuvottelukunnassa reilut 10 vuotta. Markus Eurén otti neuvottelukuntapaikan

Timo Vuoren vävyt ovat myös asfalttihommissa.

vastaan työryhmässä suoraan lennosta.

– Kaikki työkaverit ovat sanoneet, että kaikki muu nousee paitsi palkat. Tyttäreni ja vävyeni ovat hyviä esimerkkejä. Kummatkin perheet ovat ostaneet omakotitalot ja heillä on pieniä lapsia. Valtio tiputtaa koko ajan etuisuuksia pois. Päättäjiäkin pitäisi ymmärtää, että painamme täällä puoli vuotta perse ruvella töitä, Vuori esittää mielipiteensä tes-neuvotteluiden tavoitteista.

Eurén on palkkatason nostosta Vuoren kanssa samoilla linjoilla. Palkkankorotusten lisäksi neuvottelukunnassa pallotellaan myös uusia ideoita.

– Esimerkiksi asfaltoinnin erikois- töihin voitaisiin kehittää tuotantopalkkiojärjestelmiä, Eurén tunnistaa yhden mahdollisen kehityskohteen tessissä.

Toinen korjaussarjan kohde olisi majoituspykälässä. Lähtökohtaisesti työnantajan on tarjottava yhden hengen huonetta matkatöissä, mutta työnantaja saa ottaa kustannukset huomioon ja majoittaa ahtaammin.

– Se vähentäisi tulkinnanvaraisuutta. Maksajan mielestä euronkin kalliimpi voi olla kohtuuton, Eurén linjaa.

Eurénin mielestä **Petteri Orpon** (kok.) hallituksen ajama vientivetoinen palkkamalli olisi myrkyä asfalttialan palkkauksen kehittämiseksi.

– Suomen tilannetta on turhaa verrata Ruotsiin. Siellä on jo valmiiksi korkeampi palkkataso. Meillä on osto-voima jo valmiiksi heikentynyt. ¶

Sukka- ja jalkapyykki kannattaa

Jokapäiväisellä jalkojen pesulla ja kuivauksella pärjää pitkälle. Työmaan sosiaalityöjen siisteys on tärkeitä myös jalkojen terveydelle.

SUKKA on osa jalkahygieniaa, Diabetesliiton jalkojenhoitaja **Jaana Huhtanen** muistuttaa ensimmäisenä jalkojen terveydelle tärkeästä, mutta helposti unohtuvasta asiasta.

Paras sukkamateriaali on merinovillan ja keinokuitujen sekoite. Tekniset kuidut pumppaavat hikeä pois iholta. Villa puolestaan imee kosteutta luonnostaan.

– Keinokuitu tekee sukasta kestävämmän ja ennen kaikkea se siirtää kosteutta sukan ulkopintaan. Puuvilla on huono sukkamateriaali erityisesti runsaasti hikoileville jaloille, sillä se imee kosteutta vain oman määränsä verran. Jos on oikein hikoilevat jalat, tunnin päästä sukka on märkä ratti.

Jalkojen päivittäinen pesu ja kuivaus on tärkein ennaltaehkäisevä hoito jalkaterveyden kannalta. Aamulla puhtaata ja kuivata sukkaa jalkaan, sitten moukaroimaan lisäarvoa kustannuspaikalle.

Jos perimälotossa on käynyt oikein huono tuuri, syntymälahjaksi on voitu arpoa oikein hikoilevat jalat. Liian pienet umpinaiset muovikenkät voivat kiihdyttää hikoilumäärän viisinkertaiseksi. Hiki sinänsä on vaaratonta, mutta kosteassa kalossissa bakteerit ja sienet voivat tehdä tuhojaan.

– Hikoilevan jalan hoitoon voi apteekista kysyä kuivattavia jalkakylpyjä. Voi myös kokeilla hikoileville jaloille tarkoitettuja voiteita. Itse yhdis-

täisin sellaisen voiteen käytön kuivattavaan jalkakylpyyn.

Muilla jalkojen rasvaukseen käyvät ihon perusvoiteet, jotka ovat edullisempia kuin kaikenlaiset erikoisrasvat.

– Pitää myös miettiä tarvitsevatko jalat rasvausta. Jos iho on hyväkuntoinen, se ei ole kuivunut eikä siinä ole kovettumia, silloin tarvitsee huolehtia vain puhtaudesta. Jos iho kitisee ja natisee vielä parin tunnin päästä suihkusta eikä ihon oma kosteus ole palautunut, silloin kannattaa käyttää rasvaa, Huhtanen selvittää.

– Emme pääse mikrobeista eroon. Ne ovat meidän elin-
ehtomme, mutta niille ei kannata luoda kasvualustoja valmiiksi, Diabetesliiton jalkojenhoitaja Jaana Huhtanen painottaa.

Jaana Huhtanen näyttää miten erilainen askellus tuottaa riskin kovettuman syntymiselle.

Joissakin tilanteissa, kuten atooppisen ihon kanssa, rasvaus on välttämätöntä. Mikäli rasvaaminen ei auta viimeistään parin viikon aikana, kannattaa hakeutua terveydenhuollon ammattilaisen vastaanotolle. Kyseessä voi olla jalkasilsa

– Silsa ei välttämättä ole hygieniakysymys.

Meillä jokaisella on erilainen immuunipuolustus, joka ei aina pysty hoitamaan tilannetta. Ihon rikkoutuminen ei välttämättä ole merkki sienitartunnasta, mutta se edesauttaa tartunnan syntymistä.

Sosiaalitulojen siivous ehkäisee silsaa

Huhtanen aloittaa potilaiden jalkojenhoidon pesulla ja kuivauksella. Jalat hikoavat kuitenkin nopeasti takaisin kosteaksi. Perinteinen lampaanvilla varpaiden välissä pitää ne kuivina.

– Apteekin lampaanvilla on turkasen kallista.

On halvempaa ostaa huovutukseen käytettävää värjäämätöntä villaa, Huhtanen vinkkaa.

Villalle allergiset voivat käyttää samaan tarkoitukseen apteekista saatavaa Sorbact Fungi -sidosta. Laaman ja alpakan villassa ei ole lanoliinia, joten se voi sopia ainakin osalle villa-allergikkoja.

– Jos 4 päivän päästä hoidon aloittamisesta näkyy liuskoittuvaa, irtoavaa ihoa, kyseessä on sieni-infektio. Silloin tarvitaan lääkehoitoa.

Rikkonaisen jalkaihon kanssa ei kannata mennä vaikkapa uimahalliin, sillä tartunnan saa silloin helposti. Suihkutossuilla voi yleisissä tiloissa vähentää tartunnan riskiä.

Terveiden jalkojen hoito

Jalkojen hyvinvointi alkaa huolellisesta hygieniasta, joka auttaa suojautumaan ihoinfektioilta. Ehjä iho on hyvä suoja tulehdusta vastaan.

JALKOJEN PESU

Pese jalat päivittäin haalealla vedellä. Vältä saippu- ja jalkakylpyjä, koska ne kuivattavat ihoa.

Jos ihosi on kuiva, kokeile ihon pesuun voide- pesuainetta tai perusvoidetta. Ne levitetään iholle saippuan tavoin ja huuhdotaan pois haalealla vedellä.

JALKOJEN KUIVAUS

Kuivaa jalat ja varvasvälit huolellisesti pehmeällä pyyhkeellä. Ohut iho hautuu helposti rikki, jos varvasvälit jäävät kosteiksi. Jalkasienistä 90 % alkaa hautuneesta pikkuvarpaan välistä.

JALKOJEN IHON RASVAUS

Tarvittaessa perusvoiteilla.

KYNSIEN HOITO

Lyhennä kynnet varpaiden päitä myötäillen. Muista jättää kulmat näkyviin, jotta kynsi ei rupea kasvamaan virheellisesti. Käytä vain henkilökohtaisia kynsien hoitovälineitä, jotta mahdollinen kynsi- tai jalkasieni ei tartu muille. ¶

Lähde: Duodecim terveyskirjasto

– Jos sosiaalitulat ovat epäsiistit, se on riski jalkaterveyden kannalta, Huhtanen muistuttaa työmaan siisteyden tärkeydestä.

Jalkojen kovettumat kertovat siitä, että elimistö on yrittänyt korjata epätasapainoon joutunutta tilannetta. Huhtanen mukaan kovettumat syntyvät usein virheasentojen seurauksena.

– Esimerkiksi polvi- ja nivelten toiminnallisten häiriöiden tai lonkkavamman voi muuttaa jalan luonnollista liikettä. Kovettuma on ihon liikakasvua. Kovettuman alueelle tulee painetta, hankautta, kitkaa.

Kovettuman hoidossa rasvaaminen on ensimmäinen hoitotoimenpide.

Virheasentoja hoidetaan yleisesti muotoiltujen tukipohjallisten avulla, mutta niiden sovittaminen turvakenkiin on hankalaa. Huhtanen lohduttaa, että markkinoilla on turvakenkämallisto, jossa pohjan jäykistyksellä saadaan aikaan rullaavampi käynti parantamaan jalan luonnollista askelta.

Diabetesliiton jalkaterveyden koulutuksissa lähdetään liikkeelle kävelytekniikasta ja vasta sen jälkeen puhutaan jalkojen hyvinvoinnista. ¶

Kadulle vai kotiin -mielenilmaisu hallituksen asumis- ja toimeentulotukeen kohdistuvia leikkauksia vastaan Helsingin Kansalaistorilla 8. helmikuuta 2024. Tähän asti Suomi on pärjännyt asunnottomuuden vähentämisessä poikkeuksellisen hyvin.

KUVA: LEHTIKUVA/HEIKKI SAUKKOMAA

Asunnottomuutta ei saa päästää kasvuun

Y-Säätiö tekee merkittävää työtä, jotta kukaan ei joutuisi asumaan kadulla.

Y-SÄÄTIÖ on Suomen neljänneksi suurin vuokranantaja ja suurin valtakunnallisesti toimiva vuokranantaja. Lisäksi se on merkittävä toimija asunnottomuuden vähentämisessä, onhan säätiö perustettu alun perin juuri siihen tarkoitukseen.

– Meidän perustehtävämme on poistaa Suomesta asunnottomuus. Rakennamme paljon, pyrimme vaikuttamaan ja meitä kuunnellaan asunnottomuusasioissa. Samaan aikaan kun nä-

kyvyttemme on kasvanut, on toimintaympäristö toisaalta muuttunut vaikeammaksi, Y-Säätiön toimitusjohtaja **Teija Ojankoski** pohtii säätiön tämänhetkistä asemaa Suomessa.

Toimintaympäristön vaikeutumisella Ojankoski viittaa koko rakennusalaan vaivanneeseen kustannusten nousuun ennen vuotta 2024.

– Kustannusten nousu siirtyy tietyllä aikavälillä vuokrahintoihin, mutta toisaalta tavallisten ihmisten maksukyky ei samaan aikaan kasva.

Merkittävä rakennuttaja

Y-säätiöllä valmistui viime vuonna yli 400 asuntoa, tänä vuonna vain vähän päälle 200, yhteensä rakenteilla ja käynnistymässä on yli 600 kohdetta. Kohteet ovat kerrostaloja ja niissä on 50–100 asuntoa.

Nyt kun rakentaminen on hiljentynyt, rakennusyhtiöt tarjoavat yleishyödyllisille toimijoille olemassa olevia tonttejaan. Ongelmana on se, että niitä ei lähtökohtaisesti ole tarkoitettu kohtuuhintaiseen tuotantoon.

– Niissä projekteissa on paljon jumpattavaa, jotta ne saadaan vastaamaan Ara-raameja. Joissain se on mahdollista, ja me haluamme ylläpitää rakentamista ja asuntotuotantoa tässä tilanteessa.

Rakentamisen hintojen nousu on pysähtynyt tai ainakin hidastunut.

– Tällä hetkellä pystymme vielä rakentamaan kohtuullisella hinnalla, mutta meillä on pelko siitä, että kun rakentaminen käynnistyy jossain vaiheessa reippaammin, hinnat nousevat taas. Meillä on virkamiesten kanssa vähän erilainen näkemys siitä, onko rakentaminen nyt edullista, meidän mielestämme se on.

Nykyinen hallitus suunnittelee Ara-valtuuksien pienentämistä.

– Se näkyy meillä tulevaisuuden suunnittelussa. Jos valtuudet pienenevät, kilpailee usea toimija niukoista valtuuksista. Samaan aikaan MAL-sopimuksista (maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimukset, joita valtio solmii tiettyjen isojen kaupunkien kanssa) on poistettu vaatimus tietystä määrästä Ara-tuotantoa. Se luo epävarmuutta siitä, että miten jatkossa millekin alueelle voidaan saada aikaan valtion tukemaa tuotantoa. Muitakaan malleja kohtuuhintaisen tuotannon tekemiseksi ei oikein ole.

Omat hankaluutensa aiheuttavat myös rahoituslaitosten kiristyneet rahoitusehdot.

– Tällä hetkellä Kuntarahoitus on ainoa rahoittaja, joka tarjoaa rahoitusta 40 vuoden laina-ajalle. Se on monopoliasemassa, mikä ei tällä hetkellä ole ongelma. Yleisesti olisi kuitenkin parempi, että rahoitus olisi hajautetumpaa.

Y-Säätiö on myös suuri korjausrakentaja. Sen omistuksessa olevista yli 19 000 asunnosta on koko ajan noin 40 prosenttia on jossain kohdassa korjausyhtiön.

– Isompia korjauksia tehdään 50–60 vuoden sykleissä ja perusvarustuksen uusimista kuten kylpyhuoneremontteja noin 20 vuoden sykleissä. Tällä hetkellä joudumme priorisoimaan korjauksia jonkun verran taloudellisesti tiukan tilanteen takia.

– Olemme silti rakentajille aika iso työmaa, Ojankoski toteaa.

Asumistuen leikkaukset aiheuttavat hätää

Y-Säätiön vuokra-asunnoissa asuu sekä työtätekeviä, pienipalkkaisia ihmisiä että työttömiä. Eri-tyisryhmien kohteissa asuu asunnottomia ihmisiä, jotka kykenevät pääsääntöisesti asumaan itsenäisesti, mutta tuetusti.

Tavallisissa kohtuuhintaisissa vuokra-asunnoissa asuivilta ihmisiltä on alkanut tulla huolestuneita puheluita Y-Säätiön asumisneuvontaan. Rahat eivät meinaa riittää vuokraan. Kelan asumistukirajojen kiristäminen tarkoittaa pääkaupunkiseudulla sitä, että jopa Y-Säätiön asunnot ovat liian kalliita.

– Kelan rajat kulkevat eri maailmassa kuin valtion tukeman kohtuuhintaisen vuokra-asunnon vuokrat erityisesti pk-seudulla. Näitä asuntoja on ollut kallista rakentaa, joten niiden vuokraan ei osu Kelan normeihin. Tämä oli tiedossa jo lainsäädäntöä valmistellessa, Ojankoski sanoo.

Hänen mukaansa tilanne on hankala, sillä vaikka vapailta vuokramarkkinoilta löytyisi raaimeihin osuva asunto, voi sen vuokra nousta hetken päästä, eikä kukaan tiedä, kuinka paljon.

– Ja vaikeassa tilanteessa olevat ihmiset tarvitsisivat nimenomaan pysyvyyttä ja ennustettavuutta, jota institutionaaliset asuntorakennuttajat pystyvät tarjoamaan paremmin.

Ojankosken mukaan nyt eletään tilanteessa, jossa yhä useammat ihmiset eivät pysty ratkaisemaan asumisongelmaansa esimerkiksi sairauksien, toimintakyvyn, tulotason tai jonkun muun ongelman myötä, ja he putoavat toimeentulotuen piiriin. →

– Kelan rajat kulkevat eri maailmassa kuin valtion tukeman kohtuuhintaisen vuokra-asunnon vuokrat erityisesti pk-seudulla, Y-Säätiön toimitusjohtaja Teija Ojankoski kertoo.

FinnMETKO
2024

Jämsä
29.–31.8.

Helsingin Jätkäsaareen valmistui Y-Säätiön rakennuttamia M2-koteja eli kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Talossa on kiinnitetty erityisesti huomiota yhteisiin tiloihin.

- He eivät välttämättä pääse siitä tilanteesta enää nousemaan mihinkään. Meillä on pitkään pystytty luottamaan sosiaaliturvajärjestelmään, josta nyt leikataan. Ei sillä ole kukaan elänyt leveästi ennenkään, päinvastoin, Suomi on saanut useita huomautuksia sosiaaliturvan tasosta jo aiemmin.

Suomessa asunnottomuus on poikkeuksellisen vähäistä

Verrattuna muihin länsimaihin, Suomi on onnistunut tekemään suoranaisten ihmeen asunnottomuuden vähentämisessä. Asunnottomuus on 35 vuodessa vähentynyt lähes 80 prosenttia. Y-Säätiö saa jatkuvasti vierailijoita ympäri maailmaa, jotka tulevat tutustumaan tapoihin, joilla Suomi on saanut merkittävän laskun aikaan, kun esimerkiksi useissa Euroopan maissa asunnottomuus on noussut.

Suomessa asunnottomia ei juurikaan näe kadulla, mikä aiheuttaa herkästi ilmiön ”poissa silmistä, poissa mielestä”.

- Juuri siksi, että meillä on niin vähän asunnottomuutta ja se ei näy, siitä puhutaan niin vähän. Toki erilaisten tempausten yhteydessä aiheesta uutisoidaan, mutta muuten keskustelua on aika vähän. Asunnottomuus ei tunge samalla tavalla silmille kuin esimerkiksi Iso-Britanniassa tai Kanadassa, Ojankoski miettii.

Hän pitää erityisen onnistuneena suomalaista tapaa hoitaa asunnottomuutta: asunto ensin, sen lisänä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän yhteistyö. Se on toiminut pääsääntöisesti

Y-Säätiö asumispalveluyksiköt tarjoavat esimerkiksi pitkäaikaisasunnottomille pysyvän kodin.

KUVA: LEHTIKUVA

hyvin. Uusi uhka hyvin palvelleelle järjestelmälle on kuitenkin syntynyt. Hyvinvointialueuudistus.

– Sieltä nousee nyt erilaisia ”katvealueita” ja säästökohteita esiin ja se aiheuttaa meillä huolta tulevaisuuden osalta. Palveluita ja tukea ei pystytä välttämättä tarjoamaan samalla tavalla kuin ennen. Asunto ensin -periaate sisältää katon pään päälle, mutta myös räätälöityä apua erilaisiin vaikeisiin elämäntilanteisiin, jotka ovat johtaneet asunnottomuuteen. Näin ihminen pystyy jatkossa säilyttämään kotinsa ja elämään kohtuullisen hyvää elämää.

Ojankosken mielestä leikkauspäätöksiä tehtäessä olisi syytä miettiä, ovatko ne pitkällä aikavälillä Suomen edun mukaisia.

– Muussa tapauksessa pitää alkaa laskea, kuinka paljon me olemme valmiita sietämään ruumiita, kun talvella alkaa ihmisiä kuolla kadulle. Ymmärrän, että elämme vaikeita taloudellisia aikoja, mutta ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin pitäisi mennä kaiken edelle, sillä se takaa kansakunnan kasvun. Näen, että valtion täytyy pitää huolta heikoimmassa asemassa olevista ja pitäisimme kiinni siitä, mikä Suomessa on hyvää.

Ojankoski muistuttaa, että esimerkiksi Belgiassa on tehty tutkimusta siitä, minkälaisia kustannuksia syntyy, jos asunnottomuuden hoitoon ei panosteta riittävästi.

– Monissa maissa asunnottomuuden eteen tehdään paljon töitä, mutta jos yhteiskunta ei panosta ennaltaehkäisyyn ja riittävään tukeen, ilmiötä ei saada hallintaan. Asunnottomille on tarjolla tilapäissuojia, mutta ei pysyvää asumista ja tukea. Eli jos ongelman perussyihin ei puututa, lääkittää oiretta, mutta ei paranneta alkusyytä.

Asunnoton kuormittaa monenlaisia järjestelmiä. Terveystuhoja, kun yskä muuttuu kylmillä kaduilla keuhkokuumeeksi, poliisia ja vartiointiliikkeitä. Liike-elämä kärsii, asunnottomuus synnyttää ryöstelyä ja niin edelleen.

– Kun asunnoton saadaan pois kadulta tai tilapäisasumisesta, syntyy Tampereella 2011 tehdyn tutkimuksen mukaan säästöä 15 000 euroa vuodessa. Meillä on nyt tuoreista tilastoista meneillään vastaava tutkimusprojekti, jossa selvitämme, mitkä ovat asunnottomuuden kustannukset yhteiskunnalle ja mitkä ovat hyödyt, joita asunto ensin -periaatteella syntyy.

Ojankoski toivookin, että myös tulevaisuudessa Suomessa olisi riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja, sillä se on perusta, jolla pystytään ehkäisemään tuloköyhyydestä johtuva asunnottomuus ja sitä kautta vähentämään monia muitakin ongelmia. ¶

TALONRAKENNUSALAN KOULUTUS:

TYÖURAKAN LASKENTA

Talonrakennusteollisuus, Rakennusliitto ja Mittaviiva kouluttavat yhdessä rakennusalan työnjohdolle ja työntekijöille työurakan laskentaa ja sopimista

4.9. Vantaalla

5.9. Kuopiossa

10.9. Tampereella

1.10. Oulussa

27.11. Rovaniemellä

Ilmoittaudu koulutuksiin etukäteen.
Ohjelma ja ilmoittautumislinkit:
rakennusliitto.fi/tapahtumat

Rakennusliitto

RT RAKENNUS-
TEOLLISUUS

Varrella virran

Heinolan ylvästä rautatiesiltaa peruskorjataan vuolaan Jyrängönvirran ja kauniin Siltasaaren yläpuolella.

KAUPUNGIN vaakunassakin esiintyvä silta oli Suomen pisin valmistuessaan vuonna 1932. Massiivisten graniittikivipilareiden ja 15 metrin korkeuteen yltävän teräskaaren kannattelemana se on edelleen varsin näyttävä kokonaisuus.

– Odotettua paremmassa kunnossa tämä on, kun huomioidaan rakenteiden ikä, sanoo pääurakoitsija Ralf Ajalin Oy:n kenttätyönjohtaja **Jan Sipilä**.

Hänen näkemystään tukee vuosikymmenten aikana toteutettujen korjausten vähäisyys ja pienimuotoisuus. Remontille löytyi kuitenkin perusteet erikoistarkastuksessa, jonka Väylävirasto teetti jo vuonna 2021. Siinä todettiin kunnostamistarpeiden painottuvan erityisesti teräsrakenteisiin.

Niiden ohella käydään lävitse kaikki sillan 10 graniittikivipilaria ja molempien päiden jyrkkäpiirteiset maapenkereet. Keskeisimpinä työmene-

Urakka saavuttaa pääuoman ylittävän kaaren muiden osuuk-sien jälkeen. Liikkeelle läh-detään kum-mastakin päästä koh-den huippua ja kannen tasoa.

Korkeiden graniittipilareiden päällä lepäviä teräsra-kenteita. Puhdistettujen pinto- jen ja valmiiksi maalattujen osuuk-sien yhtymäkohdassa nähtävillä keltaista väliväriä.

telminä ovat hiekkapuhallus ja maalaus, joiden lisäksi tarkastetaan niittiliitoksia sekä tarvittaessa uusitaan tai suoristetaan teräsosia.

Jykevästä graniittilohkareista muurattu kivi-pilarit ovat kantavuudeltaan moitteettomassa kunnossa, joskin nekin hiekkapuhalletaan puhtaiksi vuosikymmenten kerrostumista.

– Jonkin verran uusitaan kivien hapristuneita laastisaumoja, mutta yllättävän hyvinä nekin ovat säilyneet, Sipilä toteaa.

Huhtikuussa käynnistynyt urakka etenee etelän suunnasta lohko kerrallaan. Hiekkapuhallettavan ja maalattavan jakson välillä pidetään 1 pilarivälin verran etäisyyttä, jotta vältetään pölyjen kulkeutuminen tuoreille maalipinnoille.

Kaarisillan osuudella työt ajoittuvat heinä – syyskuulle ja tavoitteena saada koko urakka päätökseen marraskuun loppuun mennessä.

– Kaarivaihe tulee olemaan mielenkiintoinen. Siinä lähdetään alhaalta ja kummastakin suunnasta ylöspäin kohti sillan kannen tasoa, Sipilä kertoo.

Operaatiota varten asennetaan yläpuolisista rakenteista roikkuvat telineet, joilta päästään käsittelemään kaarta ja sen tukiristikoida. Työsken-

tely korkealla kuulostaa hurjalta, mutta huputuksen alla todellinen sijainti unohtuu täydellisesti.

Peitteillä estetään hiekkapuhalluksessa irtoavaa hienojakoista ainesta leviämistä ympäristöön ja sillan alla virtaavaan Kymijoen vesistöön. Puhallusjäte lapioidaan ja imuroidaan mahdollisimman tarkasti lavalle ja edelleen pois kuljettavaksi.

Huputus suojaa työntekijöitä sateilta ja tuulilta. Lisäksi se vaimentaa työmaalta kantautuvia ääniä. Tällä on merkitystä, sillä kaupungin keskusta ja eteläiset asuinalueet sijaitsevat välittömässä läheisyydessä.

Useita kerroksia

Teräsra-kenteiden puhtaaksi puhaltaminen viimeistellään paineilmalla. Uudelleenmaalaus tehdään kolmeen kertaan. Alimmaisiksi tulee harmaa pohjamaali ennen kuin suojaamattomaan teräkseen ehtii tulla ruostepilkkuja. Sen kuivuttua ruiskutetaan keltainen väliväri, jonka paljastava sävy auttaa hahmottamaan uloimman kerroksen levittymistä peittävästi.

Päällimmäiseksi jää vaalean harmaa maalikerros. Entinen väritys oli saman sävyinen lukuun →

Kenttätyöjohtaja Jan Sipilä (vas.) ja telineasentaja Raimo Koor kehuvat urakoitsijoiden välistä yhteistyötä ja työmaan ilmiä. Takana olevat nuolet osoittavat Siltasaaren, joka nauttii sekä paikallisten että turistien suosiota.

ottamatta vaaleansinisiä yläkannen kaiteita. Alkuaan sillan teräsosat ovat olleet punamullan värisiä.

Valmiiden maalikalvojen paksuus tarkistetaan mittareilla. Tartunnan lujuus testataan kokeella, jossa vetolaite kiskoo maalipintaan liimatun alumiininapin irti. Tulos määritellään käytetyn voiman ja murtumistavan perusteella.

- Noin lavallinen maalia eli 25 litran pönttöjä 12 kappaletta menee yhteen pilariväliin. Pitkän kaariosuuden kohdalla tietysti enemmän, Sipilä laskeskelee.

Heinolan rautatiesilta

- Vuonna 1932 valmistuneella sillalla on pituutta 337 metriä
- Jännevälit tukeutuvat 10 graniittikivipilariin ja teräskäärään, jonka kohdalla aukon leveys 75 metriä
- Ylittää vuolaan Jyrängönvirran pää- ja sivuoman sekä niiden välisen Siltasaaren
- Yliin korkeus 15 metriä vesistöjen kohdalla
- Matkustajaliikenne päättyi vuonna 1968, rataa käytetään nykyisin metsä- ja paperiteollisuuden kuljetuksiin

Eri alojen osaajia

Sillan kimpussa ahertaa kolmen aliurakoitsijan työntekijöitä. Telineiden pystyttäjät, hiekkapuhaltajat ja maalarit muodostavat yhteisön, joka täydentää ja rytmittää toisiaan.

Raimo Koor on työskennellyt lähes 15 vuotta KAS-telineet Oy:n palveluksessa eri puolilla Suomea. Meneillään oleva rautatiesillan kunnostus poikkeaa rytmitykseltään monista aiemmista työkohteista.

- Täällä pystytetään, huputetaan ja puretaan koko ajan, kun yleensä niitä tehdään eri päivinä ja eri paikoissa. Hieman tavanomaista raskaampaa hommaa, mutta hyvin on jaksettu, hän toteaa.

Urakan eteneminen lohkoittain selittää asetelmaa. Telineitä ja huputusta siirretään sitä mukaan, kun valmista tulee ja seuraavaa osuutta aletaan käsittelemään.

Koor kiittelee siltatyömaalla vallitsevaa välitöntä ilmapiiriä ja yhteishenkeä urakoitsijoiden kesken. Toisenlaiseenkin toimintakulttuuriin hän on ehtinyt törmätä työuransa aikana.

- Täällä hommat sujuvat ilman turhaa pomottamista ja hoputtamista. Asioista keskustellaan ja sovitaan avoimesti yhdessä. Helsinkiin verrattuna liikennettä on vähän, vaikka työskentelemme keskellä kaupunkia, hän vertailee.

KAS-telineiden keikkamiehet yöpyvät hotellissa Vierumäen urheilupuistolla. Viikonloppuisin Koor matkustaa kotiinsa Vieroon.

- Olin välillä pari vuotta siellä rakentamassa omaa taloa ja hoitamassa pientä maatilaa. Palasin sitten takaisin KAS-telineiden palvelukseen.

Koorin mainitsemasta ruuhkattomuudesta huolimatta sillan remontoinnissa on jouduttu huomioimaan ulkopuoliset ajoneuvot ja jalankulkijat.

Urakka-alueelle on asetettu 30 kilometrin nopeusrajoitus,

Kuparilaatta kertoo Kone- ja Siltarakennus Oy:n valmistaneen teräsosat vuonna 1932. Reikä ja repeämät ovat tulleet lentopommien sirpaleista. Laatta irrotetaan, puhdistetaan ja asennetaan takaisin paikoilleen.

minkä selittää viereinen maantiesilta ja rautatien alittavat kadut. Työmaan läpi kulkeva kevyen liikenteen väylä on kaupunkilaisten käytössä koko ajan samoin kuin ajoreitti Siltasaareen.

– Puomeja ja opastekylttejä on laitettu tarpeelliseen määrään. Polkupyörille ja sähköskoottereille asetettua talutuskehötusta noudatetaan melko tunnollisesti. Onnettomuuksilta ja muilta ongelmilta on vältytty, Jan Sipilä kiittelee.

Suojeltu arvokohde

Väylävirasto on nimennyt Heinolan rautatiesillan suojeltavaksi museosillaksi. Valintaa perustellaan ratayhteyden ja rakentamistekniikan historiallisella merkityksellä sekä alkuperäisillä rakenteilla, joilla on edellytys säilyä kunnossa.

Sillan rakentaminen kesti aikoinaan 4 vuotta ja se toteutettiin osin vankityövoimalla. Projekti työllisti lisäksi tavallista väkeä, jonka toimeentuloa ajankohtaan osunut pula-aika koetteli. Haastava hanke vaati tietävästi ainakin yhden ihmishengen helsinkiläisen niittaajan **Jalo Ahdin** pudottua korkealta maahan.

Kesäkuun 25. päivänä vuonna 1941 Neuvostoliiton ilmavoimat pommittivat Heinolaa ja useita muita paikkakuntia ilman sodanjulistusta. Rautatiesilta lienee ollut kohteena, sillä sen alapuolisesta Siltasaaresta tuhoutui useita rakennuksia. Hyökikäyksestä muistuttaa sirpaleiden jäljet rautatiesillan rakenteissa.

Rautatiesilta kuuluu Heinolan kansalliseen kaupunkipuistoon ja edustaa osaltaan rakennuslaissa määriteltyjä rakennettuja kulttuuriympäristöjä, joiden säilyttäminen perustuu kaavoihin sekä suojelupäätöksiin. ¶

Tavarajuna jyristelee päivittäin työmaan läpi. Tehtävään nimetty rataturvamiestalon työskentelyä raiteiden läheisyydessä ja pitää yhteyttä veturinkuljettajiin.

Mistä rahat elämiseen, jos jäätkin ilman työtä?

A

KASSA

Ja elämä jatkuu.

[A-kassa.fi](https://www.a-kassa.fi)

Monta työtä, monta alaa – yksi työttömyyskassa!

Seuraa meitä somessa @AvoinKassa

Melkoinen härdelli

KESÄ ON INFRATÖIDEN KULTA-AIKAA.

Kruununsillat-raitiotiehanke on valtava infraprojekti, joka muokkaa Helsinkiä pitkältä matkalta. Se toisaalta tarjoaa töitä rakentajille, toisaalta sekoittaa itäistä kantakaupunkia ja autoilijoiden, kävelijöiden ja pyöräilijöiden hermot ovat kireällä.

Projekti mahdollistaa raitiovaunuliikenteen aina Laajasalosta siltoja pitkin Hakaniemeen asti. Liikennöinti alkaa vuonna 2027. Kruununsillat-kokonaisuuran urakoivat YIT ja Kreate Oy.

Rakennusalalla kevytyrittäjäys on lisääntynyt selkeästi ja se näyttäytyy yleensä ongelmallisena, sillä esimerkiksi ulkomaisia työntekijöitä siirretään yrittäjiksi ilman, että he edes itse tietävät sitä.

KEVYTYRITTÄJIÄ entistä enemmän

Eläketurvakeskuksen tutkijat tarkastelivat kevytyrittäjien urapolkuja, tuloja ja eläkekertymiä.

VAIKKA kevytyrittäjyys on kasvava ilmiö, on suhteellisen vähän tietoa siitä, miten kevytyrittäjyys on yhteydessä kevytyrittäjien työuriin ja tulokehitykseen. Päätimme tarttua aiheeseen, kun huomasimme, ettei tällaista tarkastelua ole ennen tehty, Eläketurvakeskuksen tutkija **Susanna Sten-Gahmberg** kertoo.

Tarkastelu alkaa vuodesta 2017, sillä silloin Eläketurvakeskuksen valvontaosasto alkoi valvoa laskutusyritysten asiakkaita eli käytännössä kevytyrittäjiä.

Tutkija sai käyttöönsä valvontaosaston keräämän listan laskutuspalveluyrityksistä ja tunnisti sen avulla niiden asiakkaita Tilastokeskuksen ja Eläketurvakeskuksen rekisteriaineistosta. Vuoden 2017 ja 2022 välillä kevytyrittäjien määrä on kolminkertaistunut. Kun vuonna 2017 kevytyrittäjiä oli 23 000, oli määrä vuonna 2022 melkein 68 000.

– Ennakkotiedon mukaan vuonna 2023 heitä oli yli 70 000, eli kasvu jatkuu, Sten-Gahmberg sanoo.

Siitä, millä aloilla kevytyrittäjät eniten toimivat, ei Eläketurvakeskus saa tietoa, mutta moni kevytyrittäjä toimii samaan aikaan palkkatyössä ja heidän joukossaan on paljon rakennus-, logistiikka-, siivous- ja sote-alojen työntekijöitä.

Tulotaso matala

Kevytyrittäjyys näyttää useimmiten toimivan lisätulojen lähteenä. Vuonna 2022 noin 4/5 kevytyrittäjästä sai muitakin ansiotuloja kuin kevytyrittäjätuloja. Lähes 60 prosenttia heistä oli myös työsuhhteessa.

– Näyttäisi siltä, että suurimmalla osalla kevytyrittäjyys on tilapäistä ja aika lyhytaikainen juttu. Melkein puolet lopettaa kevytyrittämisen ensimmäisen vuoden jälkeen, Sten-Gahmberg kertoo

Kevytyrittäjyydestä saadut tulot ovat myös melko pieniä, mediaani on 1 700 euroa vuodessa, keskiarvo noin 7 000 euroa vuodessa.

Kuitenkin noin 80 prosentilla kevytyrittäjäistä yrittäjätulot jäivät YEL-vakuutuksen alarajan (8 260 euroa vuonna 2022) alle.

Ennen kevytyrittäjäksi ryhtymistä moni on opiskellut, ollut työttömänä tai maahanmuuttajien tapauksessa asunut vielä ulkomailla. Monien työllisyystilanne parani kevytyrittäjyyden jälkeen suhteessa aikaan ennen sitä. Erityisesti maahanmuuttajien joukossa yrittäjyys lisääntyi.

Kevytyrittäjien verotettavat tulot ansiotyöstä sekä yrittäjyydestä kasvoivat aloittamista seuraavina vuosina nopeammin kuin vastaavanlaisilla →

Rakennusalan työmarkkinajärjestöt ovat sopineet, ettei kevytyrittäjyys sovi rakennusosalalle. Silti työmailta löytyy säännöllisesti kevytyrittäjiä.

Kevytyrittäjä

- Suomen lainsäädäntö ei tunne kevytyrittäjää. Lain mukaan työtä tehdään joko yrittäjänä tai yrittäjänä.
- Kevytyrittäjä toimii yrittäjämäisesti, mutta ei perusta omaa yritystä.
- Laskutuksen hoitaa erillinen laskutuspalveluyritys tai osuuskunta.
- Sosiaaliturvan, työttömyysturvan ja eläkkeen osalta kevytyrittäjät lasketaan useimmiten yrittäjiksi.
- Verottaja laskee kevytyrittäjät palkansaajiksi.
- Mikäli kevytyrittäjyydestä saadut vuositulot jäävät YEL-vakuutuksen alarajan alapuolelle, kevytyrittäjä ei ole samalla tavalla vakuutettu esimerkiksi tapaturmien varalta kuin palkansaajat ja yrittäjät.
- Rakennusalan työmarkkinaosapuolet ovat sopineet, että kevytyrittäjyys ei sovellu rakennustyömailta käytettäväksi työnteon muodoksi.

väestöryhmillä, jotka eivät olleet kevytyrittäjiä. Tulojen kasvu oli nopeampaa varsinkin nuoremmilla, maahanmuuttajataustaisilla ja niillä, jotka olivat suorittaneet ainoastaan perusasteen koulutukseen.

Suuri osa ulkomailla syntyneitä

Vielä vuonna 2017 kevytyrittäjistä vain 10 prosenttia oli syntynyt muualla kuin Suomessa. Vuonna 2022 osuus oli jo neljännes kaikista kevytyrittäjistä.

– Yleisesti voisi sanoa, että ne, jotka todennäköisimmin tekevät pitkään töitä kevytyrittäjänä, ovat vanhempia, ulkomaalaistaustaisia ja miehiä. Yli viisikymppisten ulkomaalaistaustaisten miesten joukossa on eniten niitä, jotka tekevät kevytyrittäjänä töitä kokoaikaisesti eikä heillä ole muita tuloja, Sten-Gahmberg kertoo.

Esimerkiksi tämän ryhmän kevytyrittäjätulot muodostivat keskimäärin noin 57 prosenttia heidän kaikista ansiotuloistaan vuonna 2022.

Kevytyrittäjistä yleisesti miehiä on noin 60 prosenttia, eikä suhdeluku ole muuttunut tarkastelujakson aikana. Ulkomailla syntyneiden kohdalla miehiä on 70 prosenttia kevytyrittäjistä eli naisten osuus on selvästi matalampi.

Eläkekertymä ei kasva yhdessä tulojen kanssa

Koska valtaosalla kevytyrittäjistä saadut tulot jäävät YEL-rajan alle, ei niistä kerry eläkettä.

Vaikka kevytyrittäjien tulot kasvoivat merkittävästi aloittamisen jälkeisinä vuosina, samaan aikaan heidän eläkekertymänsä ei kasvanut tai kasvoi vain vähän.

– Jos kevytyrittäjyydestä saadut tulot ovat pienet, vaikutus eläkkeeseen jää pieneksi. Mutta jos kevytyrittäjä tienaa 9 000 euroa vuodessa (YEL-rajan ollessa 9010 euroa vuonna 2024), siitä jää saamatta 135 euroa eläkekarttumaa. Siitä voi miettiä miten se vaikuttaa tulevaan eläkkeeseen, jos toimii kevytyrittäjänä monta vuotta, Sten-Gahmberg toteaa.

– Kevytyrittäjiksi ryhtyy kasvava joukko maahanmuuttajia ja muita työmarkkina-asetaan haavoittuvaisempia henkilöitä. Voi olla nuoria, jotka pyrkivät ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tai maahanmuuttajia, joiden kielitaidossa on puutteita. Sosiaaliturvaa tulisikin kehittää huomioimaan aiempaa paremmin uusia työn muotoja. ¶

Työsuojeluviranomainen setvii, onko kevytyrittäjän yrittäjyys todellista

Kevytyrittäjäyys lisääntyy rakennusalalla-kin siitä huolimatta, että Rakennusliitto ja Rakennusteollisuus RT ry ovat sopineet, ettei kevytyrittäjäyys sovellu rakennustyömaille. Rakennusliiton toimitsijat törmäävät usein tilanteisiin, jossa esimerkiksi ulkomaalaisten työntekijöiden kohdalla kyseessä on enemmänkin pakkoyrittäjäyys tai työntekijä ei edes tiedä olevansa kevytyrittäjä.

Myös Avien työsuojelun vastuualueen tarkastajat törmäävät tällaisiin tilanteisiin työmaille. Monissa tarkastusasiakirjoissa tarkastaja on katsonut, että työsuhteen tunnusmerkit ovat täyttyneet ja työsuhte on naamioitu yrittäjyydeksi.

– Osapuolet eivät voi vapaasti sopia, ovatko he työsuhteessa vai eivät. Jos työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät, on kyseessä työsuhte, ylitarkastaja **Aki Eriksson** Länsi- ja Sisä-Suomen Avin työsuojelun vastuualueelta totesi työsuojeluviranomaisen järjestämässä verkkoseminaarissa.

Eriksson listaa niin sanottuja ”punaisia lipuja”, jolloin kannattaisi varmistaa, onko kyseessä aito yrittäjäyys vai sittenkin työsuhte.

– Tyypillisimpiä tapauksia on, että työtä on aikaisemmin tehty työsuhteessa työsopimuksen perusteella ja sitten tarjotaan että ”hei, tähän olisi meille kaikille vapaampaa, jos alkaisitkin tehdä tätä kevytyrittäjänä”. Siinä vaiheessa kannattaa miettiä, onko tässä oikeasti kyse yrittäjäydestä, vai mistä tässä on kysymys.

Toinen tyypillinen esimerkki on, että samalla työpaikalla osa tekee työtä työsuhteessa ja osa kevytyrittäjänä, mutta työ on kuitenkin aivan samansisältöistä, sitä johdetaan samalla tavalla, ollaan samassa työvuoroluettelossa ja niin edelleen.

Jo työajan määrittäminen saattaa itsessään olla epäilyttävää, tai se, että työn tilaaja estää työnsuorittajan työntekemisen muille tahoille, rajoittaen sopimusteknisesti yrittäjän vapautta.

– Lisäksi jos toimeksiantosuhteessa on sovittu työsuhteelle tyypillisiä ehtoja kuten vuosiloma, sovellettava työehtosopimus tai ylityökorvaus, pitäisi sen herättää kysymyksiä, Eriksson neuvoo. ¶

Lempeä Maalämpö

**Helppo ja kokonaisedullinen lämmitys-
ratkaisu, johon et tarvitse lainkaan
alkuinvestointia.**

Elinkaarikustannuksiltaan edullinen Lempeä Maalämpö tarjoaa helppoa mukavuutta suuremmille kiinteistöille, joiden lämmöntarve on vähintään 250 MWh vuodessa.

Avaimet käteen -toteutus tarkoittaa, että et tarvitse alkuinvestointia. Asiakkaanamme voit valita maksatko energiasta käytön mukaan vai kiinteänä kuukausimaksuna. Lempeä Lämpö omistaa laitteet 15–20 vuoden sopimuksella ja huolehtii niiden ylläpidosta, valvonnasta ja huollosta. Näin maalämmön kustannukset ovat ennakoitavissa vuosiksi eteenpäin.

**Kiinnostuitko Lempeä Maalämmöstä?
Ota yhteyttä ja pyydä maksuton
alkukartoitus myynti@lempealampo.fi**

Lempeä Lämpö

lempealampo.fi

Vuosiloman pitäminen

Kesälomakaudella 2.5.-30.9.24 on tarkoitettu viettää edellisellä lomanmääräytymisvuodella (1.4.23-31.3.24) ansaitut kesälomat.

JOS työsuhteesi päättyy, sinulla on oikeus saada lomakorvausta pitämättä jääneestä lomasta. Lomakorvausta kertyy myös irtisanomisajalta. Työttömäksi jäädessä kassa jaksottaa kuitenkin kokoaikaisen, yli 2 viikkoa kestäneen työsuhteen päättyessä maksetut lomakorvaukset eli lomakorvaukset siirtävät ansiopäivärahaoikeuden alkamista.

Vuosiloma lomautuksen aikana

Mikäli työntekijä pitää kesälomansa ollessaan lomautettuna, jatkuu lomautus alkuperäisen lomautusilmoituksen mukaisesti vuosiloman päättyttyä.

Vaikka työntekijä pitää vuosilomansa lomautuksen aikana, niin lomautuksen yhdenjaksoisuus ei katkea. Toisin sanoen myös lomautuksen aikana pidetyt vuosilomapäivät lasketaan mukaan lomautuksen keston, jos työntekijä haluaa irtisanoutua oltuaan yhdenjaksoisesti 200 päivää lomautettuna.

Lomapalkka ja sen erääntyminen

Vuosiloman ajalta työntekijä saa normaalisti työehtosopimuksen mukaisen lomapalkkansa.

Vuosilomalain mukaan lomapalkka on maksettava ennen loman alkamista, mutta vuosilomalain mukaisesta ajankohdasta on monissa työehtosopimuksissa sovittu toisin ja maksuajankohta on syytä tarkistaa omasta työehtosopimuksesta. Rakennusalan työehtosopimuksessa lomarahasta maksetaan kesälomaosuutta vastaava määrä (14 %) ennen kesäloman alkamista ja talvilomaosuutta vastaava määrä (4,5 %) ennen talviloman alkamista.

Työsuhteen jatkuessa lomapalkka erääntyy lähtökohtaisesti viimeistään lomakauden päättyessä 30.9.2024. Lomapalkan erääntyminen nousee esille toisinaan työnantajan maksukyvyttömyyden kohdalla. Palkkaturvasta saatavaa voi hakea 3 kuukauden kuluessa saatavan erääntymisestä. Lomien osalta palkkaturvaviranomaiset katsovat, että jos muuta ei ole sovittu, lomat erääntyvät lomakausittain. Jos lomaa ei ole pidetty tai lomapalkkaa maksettu tämän kesän osalta, on saatavaa työnantajan maksukyvyttömyyden vuoksi haettava pääsääntöisesti viimeistään 30.12.2024 palkkaturvasta.

Työnantajalta lomapalkkaa voi toki vaatia kanteella työsuhteen kestäessä vielä 2 vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana vuosiloma olisi ollut annettava tai lomakorvaus maksettava. Lomanmääräytymisvuodelta 1.4.2021-31.3.2022 kertynyttä kesälomapalkkaa voi vaatia vielä tämän vuoden loppuun asti ja talvilomaosuutta vielä ensi vuoden loppuun

asti. Työkyvyttömyyden vuoksi siirretyn loman kanneaika lasketaan siitä vuodesta, kun loma on sovittu pidettäväksi. Työsuhteen päätyttyä kanne on nostettava 2 vuoden kuluessa työsuhteen päätymisestä.

Sairastuminen kesällä

Jos työntekijä on vuosilomansa tai sen osan alkaessa työkyvytön, loma on työntekijän pyynnöstä siirrettävä myöhempään ajankohtaan. Sama oikeus on myös, jos tiedetään, että työntekijä joutuu lomansa aikana sellaiseen sairaanhoitoon tai muihin siihen rinnastettavaan hoitoon, jonka aikana hän on työkyvytön.

Mikäli työntekijä sairastuu vuosiloman tai sen osan aikana, tällä on oikeus pyynnöstään saada siirrettyksi vuosilomaan sisältyvät 6 lomapäivää ylittävät työkyvyttömyyspäivät. Edellä tarkoitetut omavastuupäivät eivät saa kuitenkaan vähentää työntekijän oikeutta 4 viikon vuosilomaan. Toisin sanoen omavastuupäiviä voi olla vain silloin, kun työntekijä on ansainnut lomaa enemmän kuin 4 viikkoa. Siirretty osa lomasta on annettava kuluvalle lomakaudella tai jos tämä ei ole mahdollista, niin se on annettava seuraavan vuoden lomakaudella ja kuitenkin viimeistään seuraavan vuoden loppuun mennessä.

Vuosiloma ei sairauden vuoksi siirry automaattisesti, vaan siirtoa pitää pyytää. Ilmoita vuosilomalle osuvasta sairauslomasta viipymättä työnantajalle ja toimita lääkärinlausunto työpaikalla työehtosopimuksen ja työpaikalla noudatetun käytännön mukaisesti. ¶

Tärkeää

Vuosilomat kannattaa pitää ajallaan lomakausien aikana. Vuosiloman jakamisesta, säästämisestä ja siirrosta on tarkat edellytykset vuosilomalaisissa.

Sairastuessaan työntekijän on viivytyksettä pyydettävä työnantajalta vuosiloman siirtoa sekä työnantajan pyynnöstä esitettävä luotettava selvitys työkyvyttömyydestään.

Rakennusliiton jäsenetuna
saat CityShopperin käyttöösi

Yli 1000 etua puhelimessasi!

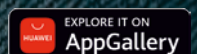
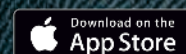
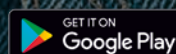

**Latauslinkki
löytyy helposti
Rakennusliiton
mobiilijäsenkortiltasi.**

Salasanasi on jäsennumerosi.
Jäsennumeron eteen tulee laittaa
etuliite RL, esim. RL00000.

CITYSHOPPARI

Saatavilla seuraavista sovelluskaupoista:
Google Play, App Store, Huawei AppGallery

Rakennusyhtiö Hakan rakennustyö-
maita Helsingin Kontulassa vuonna
1967. Aluerakentamisen ajatuksena
oli rakentaa lähiöihin asuntojen lisäk-
si myös alueen infrastruktuuri kuten
kaupat, koulut ja liikenneyhteydet.

Betonia, koneita ja valoisa tulevaisuus

Rakentaminen kiihtyi svengaavalla kuusikymmentäluvulla
ennennäkemättömiin mittasuhteisiin.

SUOMI koki suuren rakennemuutoksen 1950-luvun lopulta alkaen. Maa- ja metsätalous koneellistuivat ja hevoset vaihtuivat traktoreihin. Työn tehostumisen myötä kaikille ei enää riittänyt maaseudulla töitä. Työnhakuun lähdettiin kasvaviin kaupunkiin ja aina Ruotsiin asti. Paremmat koulutusmahdollisuudet saivat myös nuoret liikkeelle.

Tulevaisuus näytti valoisalta ja 1960-luku olikin suuren taloudellisen kasvun aikaa. Ihmisten

haaveet kohdistuivat omistusasuntoon ja kodinkoneisiin. Televisiot ja autot yleistyivät. Nuorisokulttuuri nousi merkittävään rooliin, kun suuret ikäluokat tulivat teini-ikään. Rakennustyömailla palkat paranivat ja työaika lyheni. Viisipäiväiseen, 40 tunnin työviikkoon siirtyminen alkoi vuodesta 1965. Naisten palkkataulutkotkin olivat jääneet historiaan jo pari vuotta aiemmin.

Rakentaminen muuttui ympärivuotiseksi. Ammattilaisille riitti töitä, eikä talviksi tarvinnut

Kerrostalarakentamista Lahden Möysässä vuonna 1964. Uudet asuinalueet rakennettiin pääasiassa peltomaille. Aluerakentamisen ideana oli rakentaa paitsi pelkistetyn virtaviivaiset asuintalot, myös alueen tarvitsema infrastruktuuri.

Helsingin kaupungin sähkölaitoksen maakaapelin asennusta vuonna 1966. Kuusikymmentäluvulla rakennettiin paljon infrastruktuuria kuten moottoriteitä, sairaaloita ja kouluja.

KUVA: FOTO ROOS, HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO

KUVA: PEKKA KYYTINEN, MUSEOVIIRASTO

enää löytää muita tulonlähteitä. Parhaimmillaan rakennuksilla työskenteli lähes 200 000 palkansaajaa. Suuri työntekijämäärä näkyi myös tapaturmatilastoissa. Kuusikymmentäluvulla lähes 60 rakentajaa sai vuosittain surmansa työtapaturmissa. Nykyään luku on tippunut noin viiteen.

Koneet alkoivat yleistyä hitaasti mutta varmasti. Suomen ensimmäinen torninosturi oli saatu toimintaan kesällä 1953 Armas Puolimatkan rakennustyömaalla Turun Martinmäessä. Nosturi oli hankittu Saksasta, missä se oli toiminut satamanosturina pari vuosikymmentä. Kymmenessä vuodessa nosturien määrä kasvoi yli kahteen sataan. Koneiden myötä raskaat kuljetukset ja nostot helpottuivat. Kantajina ja apureina toimineita sekatyöläisiä tarvittiin yhä vähemmän. Uudet koneet ja menetelmät vaativat omat ammattilaisensa ja rakentajien ammattinimikkeiden määrä kasvoi.

Töihin opittiin vielä tekemisen kautta, pääasiassa vanhempien rakentajien opissa. Kuusikymmentäluvulla vain 10 prosentilla Suomen aikuisväestöstä oli kansakoulua korkeampi koulutus. Koulun penkit eivät tuntuneet rakentajia kiinnostavan myöhemminkään: vielä 1990-luvun alussa noin joka kolmannella kirvesmiehellä oli ammatillinen tutkinto, murareista vain hieman useammalla.

Euroopan vapaakauppajärjestö (EFTA) hyväksyi Suomen ulkojäseneksi vuonna 1961. Sen myötä suomalaisvalmistajia suojanneet suojatullimaksut poistuivat ja tavara kulki vapaammin jäsenmaiden

välillä. Halpaa kattopeltiä virtasi taas Suomeen ja ennen suvereenisti hallinnut kattohuopa sai kilpailijan. Peltisepille riitti kysyntää. Myös tee-se-itse-miehet kiinnostuivat helposti kiinnitettävästä profiilipeltikatosta, kun vesikatonkin saattoi tehdä itse. Virheitä sattui ja ammattilaisen työ olisi tullut korjauksia halvemmaksi.

Ilmanvaihtoalan peltisepät olivat monitoimimiehiä, jotka tarpeen tullen tekivät kattopeltitöitä, sadevesikouruja ja syöksyputkia sekä ilmanvaihtokanavia. Esivalmistetut pyöreät kierresaumakanavat ja suorakaidekanavat vakio-osineen helpottivat ja nopeuttivat jo asennustyötä.

Rakentamisen nopeutuminen ja rakennusalan suuri kasvu helpotti asutuskeskuksia vaivannutta asuntopulaa. Uusia elementtikerrostaloja nousi 1960-luvulla ympäri Suomen. Betonisandwich-ulkoseinät syrjäyttivät muut rakennetyypit ja koneet valtasivat myös uusien talojen sisäpuolet. Korkeisiin taloihin tehtiin hissi jo rakennusvaiheessa. Elementtirakentamisen alkuaikoina rakenteiden laadussa oli merkittäviä puutteita, eivätkä betonipinnat miellyttäneet kaikkien kauneudentajua. Tuotantotekniikka määritteli asumista ja arkkitehtuuria.

Ympärivuotinen rakentaminen, teknologiset uudistukset, tietokoneiden käyttöönotto, betonielementtistandardi ja erilaiset yhteistointamallit aluerakentamisessa mahdollistivat 1960–1970-luvun hurjan rakentamisen. Tuolloin nousi yli puolet Suomen kerrostaloista. ¶

Ilmakitaransoiton SM-kisat ensimmäistä kertaa Työväen musiikkitapahtumassa

Rakennusliitto oli mukana Työväen musiikkitapahtuman ohjelmistossa.

Jartsan voittoon viety tyylinäyte ilmakitaransoiton SM-kisoissa.

NELIPÄIVÄINEN Työväen musiikkitapahtuma järjestettiin Valkeakoskella jo 52. kerran 25.–28. heinäkuuta. Bändit, paneelikeskustelut ja muu ohjelma toi tapahtumaan noin 20 000 kävijää. Festivaaleilla esiintyivät muun muassa Kotiteollisuus, Suistamon Sähkö, Saimaa, Atomirotta, Lenni-Kalle Taipale &

Osmo Ikonen, Kolmas Nainen, Eini, Coitus Int 50 Revival ja Inginmaa/Hypnomen.

Lauantaina musiikkitapahtumassa Rakennusliiton varapuheenjohtaja **Jyrki Ojanen** haastatteli lauluntekijä **Pauli Hanhiniemeä**. Millaisia tarinota sanoitusten takana on ja miten laulut syntyvät?

– Jos tietäisin, miten lauluja tehdään, tekisin taas äkkiä muutaman laulun. Ongelmani on se, että minulla pitää olla tarve tehdä jotain, Hanhiniemi sanoi.

Hanhiniemi käytti esimerkkinä Tästä asti aikaa -kappalettaan.

– Kirjoitin sen tekstin vuonna 1990. Se syntyi hetkellä, jolloin olin

Suistamon Sähkö veteli etnoteknoa Valkeakosken Teollisuuslavalla.

Jyrki Ojasen (vas.) ja Pauli Hanhiniemen sanailu kulki leppeissä merkeissä.

Ojaseen mukaan Hanhiniemen laulujen päähenkilönä on usein mies, joka hakee rehvakkuutensa jälkeistä sovitusta.

– Tämä mies löytää itsemyötätunnon. Kappaleiden sanoituksissa kamppaillaan sitä vastaan, ettei se mene ihan itsesäälin puolelle. Siinä lämmössä on jotain kaurismäkeläistä myötätuntoisuutta, Ojaseen haastaa.

– Päähenkilö on monesti minun näköiseni ja yritän muokata hänelle mukavan kohtalon. Se on inhimillistä, että olemme kusipäitä. Se on jo paljon, jos itse huomaa sen, Hanhiniemi totesi.

Ilmakitaraa ja hyviä kavereita

Valkeakoskella järjestettiin ensimmäiset ilmakitaransoiton Suomen mestaruuskisat. Voiton vei **Jartsa**, valkeakoskelainen hönö.

– Sain minuutissa kitarakamat, Jartsa totesi nappisuorituksestaan.

Kitaran lisäksi Jartsa sai menolipun ilmakitaransoiton MM-kisojen finaaliin Ouluun, ilmakukat ja -diplomin sekä kitaristi **Samuli Federleyn** lahjoittaman ilmakitaralaukun. Federley toimi SM-kisojen virallisena lämpäri- ja lopettajaisbändinä.

Kisojen tuomariston jäsen, Rakenusliiton puheenjohtaja **Kimmo Palosen** mielestä Jartsa oli tuomariston mielestä helppo valinta voittajaksi.

– Yleisöllä oli hauskaa, sillä kaikki kilpailijat heittäytyivät hienosti lavaesiintymisissään. Jartsa veti parhaimmat ilmaveivisoolot, joten voitto oli selvä. Kisojen erinomaista antia oli myös Samuli Federleyn kitarointi, jota olisi kuunnellut enemmänkin, Palonen oli tyytyväinen tapahtumaan. ¶

Ilmakitaransoiton SM-kisojen tuomaristoon kuuluivat Petri Markkanen Valkeakosken sanomista (vas.), Kimmo Palonen Rakennusliitosta, Kimmo Virtanen Tampereen musiikista sekä yleisön edustajana valkeakoskelainen Kristiina, jolta kukaan ei muistanut kysyä sukunimeä.

lähtenyt Alavudelta jo kolmatta kertaa. Tajusin, etten enää palaa sinne. Se on yksinkertainen laulu siitä, kuinka itseni yllätin ikävöimästä kavereita ja menneitä tapahtumia. Kertsissä kuitenkin katsotaan eteenpäin: ”mulla on tästä asti aikaa, muutama lantti mammonaa”. Se on minun voimalauluni.

Kolmannen naisen biiseissä Hanhiniemi teki omat laulusävellykset kitaransoiton sekaan.

– Jätkät soitteli riffejään ja minä tungin laulujani väliin. Jos he olivat hyvällä tuulella, he jättivät sovituksensa minulle vähän tilaa.

Hanhiniemi pitää itseään musiikkiteollisuuden kannalta huonona lisäarvon tuottajana.

– En ole osannut kiteyttää niin kiehtovasti, että ihminen kuullessaan

oppii heti ja alkaa rallattemaan hittiä.

– Tunnistatko, että sinulla on usein toistuva rakenne: niin sen piti mennä; niin se meni; sitä sain, mitä uhmassa hain; turpiini kerjäsin ja sain, Ojaseen kysyi.

Pienen muodollisen estelyn jälkeen Hanhiniemi myöntää sitä saa, mitä tilaa -rakenteen.

– Sattuma minut tänne toi, sattuma minut aatelo. Vanhat äijät opettaa, mitä sä ilmaiseksi et saa. Mutta jos oikein tarkkaan katsotaan, mistään ei tarvitse maksaakaan. Tämä ei ole minun keksintöni: me synnymme ja kuolemme alasti. Kaikki mitä siinä välissä tapahtuu, on bonusta. Niin kauan kuin elämme, olemme saama-puolella, Hanhiniemi riimitteli.

LEDARE: Förlora inte jobbet, bli inte sjuk

Y-Säätiön verkställande direktör **Teija Ojankoski** varnar för konsekvenserna av regeringens nedskärningar kan leda till att antalet hemlösa ökar. Enligt Yle har antalet vräkningar ökat och allt fler låginkomsttagare vräks. Finland, som har varit ett föregångsland när det gäller att hantera bostadslöshet, verkar nu vara på väg i motsatt riktning.

Regeringens nedskärningar är också ett hot mot medelklassen, eftersom utkomstskyddet för arbetslösa kommer att försvagas från och med september om man inte genast hittar ett nytt jobb. Dessutom har regeringen beslutat att skära ner på sjukdagpenningen, vilket väcker frågor om de kombinerade effekterna av nedskärningarna och människors livsmöjligheter. ¶

FRÅN VICE ORDFÖRANDE: När tillväxten börjar

Arbets- och näringsministeriet har rapporterat att sysselsättningen inom byggbranschen har befunnit sig på sin lägsta nivå på 25 år och väntas minska med ytterligare 15 000 personer. Läget förväntas förbättras först mot slutet av 2025. Det finns emellertid lite fler lediga jobb än för ett år sedan, men många av dem är rivningsarbeten där arbetsvillkoren kan vara krävande.

Regeringen medger att det ekonomiska läget beror på konjunkturcykler och att det inte går att beordra tillväxten att börja. Arbetsmarknadsreformerna motiveras av att antalet företag minskar, men problemen inom byggbranschen hänger samman med en splittring i branschen. Att främja ansvarsfullhet och likabehandling av byggarbetare kan spela en nyckelroll när

den ekonomiska tillväxten kommer igång igen. ¶

PERSON: Juska Kivioja

I april fick Suomen Ammattiliit-tojen Solidaarisuuskeskus (SASK) en ny verksamhetsledare, **Juska Kivioja**. Han har lång erfarenhet av fackföreningsrörelsen och utvecklingsamarbete.

Även om finansieringen skärns ner och det politiska klimatet är utmanande, ser Kivioja SASK som en viktig röst för demokratin. SASK har en stark närvaro i Afrika och följer även med situationen i Ukraina. Människors engagemang för organisationers verksamhet har minskat, men SASK har varit framgångsrik i kampanjer med hög profil, till exempel fotbollsmästerskapet i Qatar. I den här kampanjen var Byggnadsförbundet också ett starkt stöd för SASK. ¶

BYGGARBETARENS HÄLSA: Strump- och fottvätt lönar sig

Fothygien är en viktig del av hälsan. Daglig tvätt och torkning räcker långt. Svettiga fötter kan bero på ärftlighet eller dåliga skor. Bakterier och svampar gillar fukt.

Förhårdnader på fötterna kan uppstå på grund av felaktig hållning eller funktionsstörningar i lederna. Rena sociala utrymmen på arbetsplatsen är viktiga för fothälsan. ¶

Användbar arbetslivserfarenhet

Lujatalos sommarjobsprogram ger ungdomar värdefull arbetslivserfarenhet som sträcker sig längre än det man lär sig i skolan. Huvudförtroen-

deman **Marko Metsäpelto** betonar förväntningarna på arbetet och tidscheman, och i år har programmet utvidgats även till personer under 18 år. Personalchef Minna Silvast nämner samarbete med yrkesskolor och en ny inriktning som gör det möjligt för 16–17-åringar att skaffa sig arbetslivserfarenhet. Arbetsförhållandena gäller från juni till augusti. ¶

Peab använder undantagsvis fyra remixingmaskiner i anläggningsarbeten

I sommar har Peab tagit i bruk hela sin remixingflotta. Företaget använder undantagsvis fyra remixinggrupper i sommarens beläggningsarbeten.

Biträdande förare **Markus Eurén** sitter i asfaltbranschens delegation för kollektivavtal. Löneökningar är det viktigaste målet för nästa kollektivavtalsrunda. Eurén menar att en exportdriven lönemodell skulle vara ett gift för löneutvecklingen i asfaltbranschen. ¶

Hemlösheten får inte tillåtas växa

Y-Säätiön verkställande direktör **Teija Ojankoski** följer med oro de nedskärningar som regeringen gjort och dess konsekvenser för låginkomsttagare i Finland. Y-Säätiö grundades ursprungligen för att bekämpa bostadslöshet i Finland och det är fortfarande dess viktigaste uppgift.

För närvarande har låginkomsttagare särskilt i huvudstadsregionen inte ens råd med allmännyttiga bostadsföretags hyror, och Ojankoski undrar om det kommer att vara möjligt att hålla nere hemlösheten, vilken varit mycket låg i Finland i internationell jämförelse. ¶

Salla Virtanen

Rakennusliiton
viestinnän
asiantuntija

Älä usko kaikkea

TIESITKÖ, että tekoälyn avulla voi luoda videon sinusta sanomassa mitä tahansa? Siihen tarvitaan vain par minuuttinen videonpätkä, jossa puhut jostain aiheesta. Tekoälytyökalut voivat sen perusteella kopioida äänesi ja kasvosi puhumaan jostain ihan muusta.

TÄLLAISTA VIDEOTA kutsutaan deepfakeksi eli syväväärenökseksi. Ero aitoon videoon on vaikea huomata, joskin suomen kielen puhuminen on onneksi tekoälylle haastavaa. Ainakin toistaiseksi.

TEKOÄLY KEHITTYY hurjaa vauhtia, ja sen avulla voi luoda esimerkiksi tekstiä, kuvia ja videoita. Kirjoitetun tekstin luomisessa se toimii suomeksikin jo melko hyvin. Osa käyttää tekoälyä hyvään, ja myös meillä Rakennusliitossa koulutaudutaan tänä syksynä hyödyntämään sitä erilaisiin työskentelyä tehostaviin käyttötarkoituksiin. Tekoälyä voi kuitenkin käyttää myös disinformaation – tietoisesti jaetun väärän tiedon – luomiseen ja levittämiseen.

DISINFORMAATIO leviää tietenkin sosiaalisessa mediassa. Sitä levitetään usein erilaisilla anonyymeillä tileillä, joita kutsutaan trollitileiksi. Yksi ihminen voi ylläpitää useita trollitilejä ja jakaa niille omaa asiaansa. Eivätkä vääristellyt uutisia ja harhaanjohtavaa tietoa levitä pelkästään oikeat ihmiset, vaan myös botit, eli tekoälyn avulla toimivat ohjelmistot. Yhden bottitilin hinta kuukaudessa on pari euroa, ja sillä voi levittää melko uskottavan näköisesti valheellista tietoa tuhansille ihmisille. Ei maksa paljon perustaa kokonainen bottitehdas.

KUN VIESTIÄ vaikuttaa jakavan iso joukko ihmisiä, se tuntuu luotettavammalta ja alkaa vaikuttaa totuudelta. Botit eivät ainoastaan jaa viestejä yksipuolisesti, vaan ne myös keskustelevat keskenään ja ihmisten kanssa – joskus pelottavan vakuuttavasti. Tämä kaikki saa myös oikeat ihmiset uskomaan manipuloituun tietoon ja jakamaan sitä eteenpäin, ja näin disinformaatio vyöryy kaikkialle.

DISINFORMAATION levittäjät osaavat myös hyödyntää tietoja, joita jaat itsestäsi somessa tai verkkosivuilla. Olemme jo tottuneet siihen, että kun olemme etsineet verkko kaupasta uutta sohvaa, esimerkiksi Facebook täyttyy huonekalukauppojen mainoksista. Mutta tietoa kerätään paljon enemmän ja sitä käytetään myös paljon hämähämäläisempiin tarkoituksiin. Minulle tai naapurin mumolle voidaan kohdentaa juuri sitä vääristellyä tietoa, jota juuri me helposti uskomme.

MILLAISTA DISINFORMAATIOTA botit sitten levittävät? Paljolti äärioikeistolaista ja venäjämielistä propagandaa. Disinformaatiolla vastustetaan ihmisoikeuksia ja ammattiyhdistysliikettä. Sillä mustamaalataan yksittäisiä ihmisiä ja ihmisryhmiä. Valheilla ja vääristellyllä tiedolla pyritään vaikuttamaan ihmisten mielipiteisiin ja sitä kautta esimerkiksi vaaleihin. Se on siis vakava uhka demokratialle ja yhteiskunnalle.

OSA NYKYPÄIVÄN lukutaitoa on tunnistaa tekoälyn luoma sisältö, disinformaatio ja bottitilit. Helppoa se ei todellakaan ole ja muuttuu päivä päivältä vaikeammaksi, kun tekniikka kehittyy. Pitkälle kuitenkin pääsee, kun pitää mielessä, että kaikkea ei kannata heti uskoa. Varmista saamasi tieto useammasta lähteestä ennen kuin uskot sen ja etenkin ennen kuin jaat sen totena eteenpäin. Älä usko kaikkea, vaikka sen jakaisi luotettava ystävä.

KUN SOSIAALINEN MEDIA on täynnä disinformaatiota ja bottitilejä, rehellisesti ja lain mukaan viestivien on vaikea saada aikaan samanlaista levikkiä. Ammattiyhdistysliike ei voi lähteä taistelemaan disinformaatiota vastaan bottiarmeijoilla, joten tarvitsemme meidän sanomamme levittämiseen ja valheellisen tiedon torjumiseen ihan oikeita meidän puolellamme olevia ihmisiä. Myös sinua. ¶

Raudoittaja jaksaa harrastaa eläkeläisenä

Hyvä terveydenhuolto mahdollisti sen, että Mikko Heikkinen pystyy harrastamaan moottoripyöräilyä eläkeläisenä.

MOTORISTI Mikko Heikkinen posotti heinäkuun alussa 1 400 kilometriä Senjan saaresta Pohjois-Norjasta Mikkeliin 19 tunnissa.

– Kerran poikkesimme kahvilla tankkausten lisäksi, Heikkinen kertoo.

– Olin kotona tiistaiaamuna 9. heinäkuuta. Nukuin 2 tunnin yöunet ja heräsin virkeänä. Minulla oli varmaan paljon adrenaliinia veressä.

Suorituksen arvoa nostaa se, että matka taittui matkapyöräksi pienellä 600-kuutioisella Honda CBF:llä.

– Ostin sen keväällä käytettynä. Kiersin sillä 100 kilometrin lenkin. Se oli minun harjoitusajoni pitkään reissuun.

Menomatalla Heikkinen ajoi motoristikavereidensa kanssa ensin Kiirunaan ja sieltä Lofoteille.

Mikko Heikkinen valmiina heinäkuun alussa 1 400 kilometrin ja 19 tunnin ajourakkaan Senjan saarella Pohjois-Norjassa.

– Norjalaiset hienot maisemat ovat se veto-
naula. Ne poikkeavat pikkaisen näistä savolaisista
näkyistä.

Norjalainen liikennekulttuuri saa Heikkiseltä
hyvän arvosanan. Kesälomakaudella Pohjois-Nor-
jassa on paljon liikkujia, mikä näkyi etenkin yhteys-
lautoilla.

Heikkinen on useampaankin otteeseen har-
rastanut moottoripyöräilyä, mutta välillä on myös
ollut pyörättömiä kausia. Talvisin harrastuksiin
kuuluu myös moottorikelkkailu. Sen lisäksi Heikki-
nen kalastaa ympäri vuoden.

– Kesällä pohjaongintaa, talvella pilkkimistä.

Rakentajamotoristien kokoontumisajot ovat
Heikkiselle tuttuja.

Työura alkoi ja päättyi samalla jäähallilla

Heikkisen työura päättyi vuonna 2016 eläkeput-
keen.

– Olen liittynyt Rakennusliittoon vuonna 1972
ennen armeijaan menoa. Ensimmäinen ja vii-
meinen iso rakennustyömaa oli sattumalta sama.
Mikkelin jäähalli. Me veljekset menimme Mehtälä
& Seppälä Oy:lle sinne töihin vuonna 1973. Lope-
tin työt Rakennusliike V. Mättölä Oy:llä samalla
paikalla.

Jäähalliuurakan jälkeen Heikkinen päätti mennä
lääkäriin, sillä häntä oli vaivannut jo pidemmän
aikaa ikävä rykiminen. Onneksi, sillä Heikkiseltä
löydettiin henkitorvisyöpä.

– Syöpä löydettiin vahingossa aivan alkuvai-
heessa rykimisen takia. Siinä oli paljon tuuria.

Heikkinen on ollut erittäin tyytyväinen suom-
alaisen julkisen terveydenhuollon toimintaan.

– Ensiksi, kun sydän rupesi reistailemaan, se
korjattiin pallolaajenuksella. Sitten minulle asen-
nettiin lonkka ja sen jälkeen vielä syöpähoidot. Lää-
kärit ja hoitajat ovat tehneet todella hyvää työtä.

Omaa kuntoaan Heikkinen pitää yllä joka-
päiväisellä 4 kilometrin kävelylenkillä ja painoja
nostelemalla.

– Ilman kuntoilua ei pitkiä moottoripyöräreis-
uja tehtäisi.

Eläkkeellä olevaa raudoittajaa kysellään välillä
remonttihankeihin, mutta Heikkinen on pysynyt
eläkeläisenä.

– Tässä torpassa on tarpeeksi tekemistä. Talo
on yhtä vanha kuin minä, vuonna 1953 rakennettu.
Lämmitys ja puunteko työllistää jo paljon, Heikki-
nen kuvaa synnyinkotinsa arkea.

– Kaupungissa en viihtyisi autojen ja muiden
vehkeiden rassaamisen takia. 🍷

DUUNIMYLLY RAKENNUSLIITON TYÖNVÄLITYSPALVELU

YHDISTÄMME.

Duunimylly on jäsenetusi. Kyseessä on helppo digitaalinen alusta, jolla työnhakijat ja työpaikat kohtaavat.

Työpaikkaa järjestelmässä voivat hakea liiton jäsenet, ja työpaikkailmoituksia jättää alan yritykset. Välitämme myös koulutussopimus- ja oppisopimuspaikkoja.

Tee Duunimyllyyn oma työnhakijaprofiilisi ja hae töitä! Voit lisäksi tehdä paikkavahdin, joka ilmoittaa sinulle sopivista avoimista työpaikoista. Käyttö tapahtuu tietokoneella eAsiointin kautta ja älypuhelimella helposti mobiilijäsenkortin kautta.

▶ Asiakaspalvelu ja tuki:

p. 020 690 231 (ma–pe 9–15)
osaaja@rakennusliitto.fi

ura.rakennusliitto.fi

Rakennusliitto
BYGGNADSFÖRBUNDET

Katoava maisema

Ulkosaariston perinnemaisemaa vaalivat niin yhdistykset, saaristolaiset kuin lampaatkin.

SAAREN toisella puolella kohoavat korkeat kalliot, toisella kasvaa kaislaa, heinikköä, leppiä ja puita. Merestä kohoava maa on nykyisin halkaisijaltaan reilut puoli kilometriä, mutta läpi käveleminen tarkoittaa valtaviin katajapöheikköjen ja tiheiden pikkumetsikköjen väistelyä.

Ollaan saaristomerellä pienellä Trunsön saarella, joka sijaitsee Nauvosta etelään ja Jurmosta pohjoiseen. Sadan vuoden takaisissa valokuvissa maisema oli lähes pelkkää kalliota, ja vielä 1980-luvullakin puita oli olemattoman vähän. Rannat levittäytyivät kivisinä ja maisemaa halkoivat viljelys- ja karjan laidunmaita erottavat matalat kiviaidat.

Silloin saaristossa vielä asuttiin, ja lähes joka talossa oli lehmä, lammasta tai useampia. Karja söi niityiltä heinät, ja loput leikattiin ja säilöttiin

rehuksi talvikäyttöön. Katajakaan ei päässyt kasvamaan.

Kun asukkaat ja karjatalous ovat kaikonneet, maisema kasvaa umpeen. Kiviaitoja näkyy yhä, mutta paljon on kadonnut sankan katajikon peittoon.

Kallioiden ja katajien lomassa on edelleen jäljellä isoja alueita, jossa maa on pelkkää pyöreää kiveä. Nämä pirunpelloiksi kutsutut muinaisrantakivikot ovat muisto tuhansien vuosien takaa ajalta, jolloin Itämeren pinta oli korkeammalla.

Kanervikkoihin syntyy kesäisin lampaiden tekemiä polkuja. Tänä vuonna läheisen saaren lammastilalta on tuotu paikalle railakas 21-päinen pässilauma. Rannoilla laiduntavat eläimet ovat kuin pittoreskista maalauksesta, mutta niillä on toinenkin tärkeä tehtävä: lampaat syövät yhä

rehevämpänä levittäytyvää kasvillisuutta – tosin katajaa melko vähän – ja taistelevat niin kutsutun perinnemaiseman puolesta.

Perinnemaiseman ennallistaminen on työtä, jota tekee myös muun muassa Arkipelagia-seura. Vapaaehtoisvoimiin perustuva ja ympäristöministeriön Helmi-ohjelman rahoittama toiminta tähtää saariston lajirikkaiden alueiden, kuten ketojen ja hakamaiden hoitoon siten, että niiden monimuotoisuus säilyisi. Käytännössä se tarkoittaa paljon raivaustyötä ja polttamista.

– Katajaa pitää huomattavasti vähentää, Arkipelagia-seuran perustajiin kuuluva **Jouko Högmänder** toteaa.

Hän osallistuu syyskuussa Trunsössä käynnistyvään projektiin, jossa nimenomaan katajapöheiköt saavat kyytiä. Kaikesta on sovittu yhteis-

tuumin maanomistajien kanssa, jotka myös haluavat maisemallisesti arvokkaan ympäristön parasta.

Säilyttämisen arvoista perinnetähtämyksiä ovat myös veneajat.

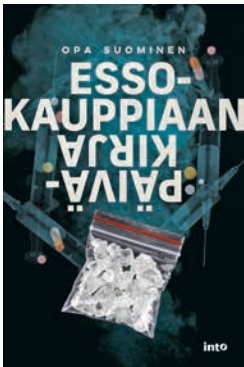
Ilta-auringossa hehkuvat, punamullalla väriset puurakennukset rantaviivassa ovat tervehtineet mereltä tulijoita saaristomeren satamissa kautta aikojen. Veden päälle kurottuvien

pikkutalojen päätyseinät ammottavat avonaisina. Ennen kalastajien veneet lipuivat niihin säiltä suojaan.

Neljä vuotta sitten erään laiturin kupeessa seisovan veneajan katto oli repeillyt myrskyissä. Koko rakennus oli vinossa. Omistaja, tuossa saareissa jo lapsena asunut mies, oikaisi ennen meren päällä seisovan vajan ja hankki uudet kattotuolit. Hanke on edennyt

kiireettömästi mutta vakaasti: tänä kesänä uusien kattotuolien varaan asennettujen lautojen päälle saatiin jo kermikate. Omistajalle yli satavuotiaan veneajan korjaaminen huolella on tärkeää:

– Mielestäni näitä pitää saaristossa olla. Tämäkin on ollut tässä aina, ja nyt se pysyy siinä taas vuosikymmenet. ¶

OPA SUOMINEN:
ESSOKAUPPIAAN
PÄIVÄKIRJA
Into Kustannus (2024)

Ihmisten tarinoita

KOKOELMAN ensimmäisessä tarinassa **Opa Suominen** kuvasi, kuinka hän tuli päätyneeksi kaksoiselämään. Oman tarinansa lisäksi hän halusi piirtää kasvat monille muillekin yhteiskunnan varjoissa eläville ihmisille. Tässä tarinat onnistuvat.

Osa oli tarinaansa kertoessaan kuivilla, mahdollisen rikollisen elämän jättäneenä. Toiset elivät samaa elämää edelleen. Toisissa tarinoissa oli enemmän yksi-

tyiskohtia, jopa tekijän nimi, mutta toisissa oli yksityiskohtia turvallisuusyistä vähemmän.

Vaikka tarinoissa korostettiin tekijöiden omia valintoja, on pakko pysähtyä sen äärelle, millaisissa todellisuuksissa lapset elävät. Yksi sisaruskatras huomattiin koulussa erityisen näkiintyneinä. Toisen äiti kuoli naapurin yliannosteltua lasinpesunestettä pihajuhlien booliin. Vaikeat taustat

eivät kuitenkaan piirry esiin kaikista tarinoista. Jotkut jopa korostavat hyvää taustaansa.

Se jättää kysymyksiä. Osa kertoo ahdistuksesta ja stressistä. Porttiteoriaa miedoista huumeista vahvempiin vastustetaan, mutta kokonaiskuvassa sen voi tietysti nähdä. Kukaan ei aloita ongelmakäyttäjänä ja monenlaisia valheita ja sikailua mahtuu pitkille poluille. Päälimmäiseksi tunnoksi jää kuitenkin myötätunto. ¶

INARI JUNTUMAA

MIIA TERVO:
OHJUS
SF-Film

ON HIENOA, että joitakin uutuuksielokuvia saa edelleen myös DVD- ja Blue-ray-muodossa. Moni haluaa edelleen omistaa elokuvan. Yksiuusista mielenkiintoisista

Ajankohtainen aikamatka 80-luvulle

DVD-julkaisuista on **Mia Tervon** *Ohjus*. Elokuva oli keuhkotalvella elokuvateattereissa, ja nyt siis jo DVD:nä. Mia Tervo on mielenkiintoinen ohjaaja, sillä hän kirjoittaa itse elokuviansa käsikirjoitukset. **Aki Kaurismäen** ja **Matti Ijäksen** lailla häntä voisi kutsua auteur-ohjaajaksi, koska tähän statukseen kuuluu myös tekijän persoonallinen kerrontatyyli.

Elokuvan tapahtumat sijoittuvat todelliseen tapah-tumaan vuonna 1984, kun neuvostoliittolainen ohjus syöksyi Inarijärveen. Tähän todelliseen tarinaan Tervo sekoittaa paikallislehteen

pestautuvan yksinhuoltajaäidin Niinan (**Oona Airo-la**), joka alkaa tutkia salattua asiaa, ja joutuu kohtaamaan asian vähättelyä. Päätoimittaja (**Hannu-Pekka Björkman**) ei haluaisi ikäviä juttuja lehteen ja haluaa toppuutella innokasta toimittajan-alkua. Myöskään kylänväki ei haluaisi puhua näkemästään, eikä armeijan tyypeiltä saa mitään lausuntoja. Tässä rytäkässä koko Lappi tuntuu menevän sekaisin, kun ulkomaalaisia toimittajia saapuu paikalliseen hotelliin. Miten hyvin tämä kaikki sopiikin tähän aikaan, ja viime vuosien uutisointiin.

Elokuvan paha poika on **Tommi Erosen** tulkitsema Niinan ex-mies Tapio, jolle Niinan olisi asetettava rajat. **Tommi Korpela** puolestaan näyttölee arvoituksellista pukumiestä, joka tuntuu asettavan rajoja kaikille. *Ohjus* onkin mainio ja ajaton elokuva rajoista ja naisen asemasta yhteiskunnassa. Miia Tervon ensimmäinen pitkä elokuva *Aurora* oli monen katsontakerran kestävä ja syystäkin palkittu, ja niin on tämä uusikin.

Sanna-Kaisa Palo toimii elokuvassa mainiona ikkunana 80-luvun rentoon työ-kulttuuriin, johon on kyllä vä-lillä oikeasti ikävä. ¶

JYRI VASAMAA

Timo Kuvaja,
helsinkiläinen
maalari ja
luottamusmies

Porukalla, ei urakalla

VIIME AIKONA on virinnyt keskustelua urakka-työstä ja varsinkin sen vähydestä. Vielä joitakin vuosikymmeniä sitten urakkatyön tekeminen oli rakennuksilla itsestänselvyys ja suhteellisen hyvän palkkatason tae. Näin ei tänä päivänä enää ole.

OMAN AMMATTIALANI ja pääkaupunkiseudun osalta on ollut nähtävissä joitain kehityskulkuja, jotka osaltaan selittävät urakkatyön vähäistä osuutta tasoite- ja maalaustöissä. 2010-luvulta alkaen ulkomaisen työvoiman helppo saatavuus mahdollisti osalla alalla toimivista yrityksistä toimintatapojen muutoksen mahdollisimman suuren henkilökohtaisen voiton tavoittelemiseksi. Eli ulkomailta tuotu työvoima tyytyi pienempään ansiotasoon suuremmalla määrällä työtä, joka muutamassa vuodessa johti kilpailun vääristymiseen.

MAALAUSSALAN urakkahinnoittelu on ajastaan jäljessä, pitäisi räjäyttää ja tehdä kokonaan uusiksi. Pääkaupunkiseudulla suurimmissa kohteissa useimmat työt kipsilevyseinien nauhoituksesta tasoitukseen ja maalaukseen lasketaan konetyönä. TES- hinnat ovat käsityöhintoja ja suunniteltu asunto- tai selkeästi huonetiloihin jaettavissa oleviin kohteisiin. Tämä jättää kauppakeskukset, koulut ja sairaalat, varastohallit, toimistorakennukset ym. hinnoittelun ulkopuolelle. Hyvin suuren osan täälläpäin rakennettavasta.

TYÖMAAT tuntuvat myös aikataulutuksen suhteen menevän yhä mahdottomampaan suuntaan. Useimmiten tasoite- ja maalaustyöt tehdään sieltä, mistä milloinkin muutama neliö päästään tekemään. Tarjouksen mukainen järjestelmällinen töiden tekeminen on mahdotonta. Alkaa näyttää siltä, että kunnollisen ansiotason takaaminen alallamme täytyy kehittää jotenkin muuten kuin perinteiseen urakkatyöhön nojaten. ¶

KUVA: HKSCAN

Raaka- makkaraa grilliin, pannuun ja uuniin

Jos et ole yletön makkarafani, oletko jo kokeillut maultaan lihaisampaa raakamakkaraa? Raakamakkaroissa on usein enemmän mausteita, mutta vähemmän nitriittejä ja muita lisäaineita kuin tavallisissa lenkki- ja grillimakkaroissa.

HKSCAN FINLANDIN pääluottamusmies **Ville Vatka** muistuttaa, että raakamakkarat tulee aina kypsentää huolella ennen syömistä. Vaikka makkarapaketissa lukisi ”lämminsavustettu”, makkara on silti raakaa eli vaatii kypsentämistä.

– Jos grillaat raakamakkaroita näin kesällä, paksuille riittää mieto lämpö ja viitisen minuuttia molemmilta puolilta, ohuille makkaroille vähempikin. Yleispätevää kypsennysohjetta on toki hankala antaa, sillä kypsennysaika riippuu grillistä.

Liian kuumassa grillissä luonnonsuolikuori halkeaa ja makkaran sisus kuivahtaa.

– Maltillisella lämmöllä grillatessa raakamakkaraan saa ihanan rapean pinnan, ja sisus pysyy silti mehevä. Makkaroiden pintaan ei myöskään ole syytä tehdä viiltoja ennen grillaamista, koska lihanesteiden valuessa ulos makkaran mehevyys kärsii.

Rapean grillimakkaran kylkeen Vatka suosittelee ”ihan perinteisiä” uunikasviksia. Hän pilkkoo mukaan sesongin kasviksia, mutta vähemmälläkin vaivalla pääsee.

TEKSTI: SANNA PÖYRY

- Kesäinen makkara-ateria syntyy hetkessä, kun täydentää raakamakkaroita foliorasiaan pakatuilla valmisgrillikasviksilla.

Uunissa vai pannulla?

Sisätiloissa Ville Vatka kypsentää raakamakkarat pannulla tai uunissa. Etenkin viileimpään vuodenaikaan tulee popsittua lähinnä uunikypsenettyä raakamakkaraa.

- Uunissa kypsennettäessä loppu-tulos riippuu uunisi tehosta. Raakamakkaroita ei kannata kypsentää karrelle. Makkarat astiaan, uuniin ja runsas varttii 175 asteessa. Muista myös kääntää makkaroita kertaalleen kypsentämisen aikana!

Paistinpannalla raakamakkarat kannattaa kypsentää niin ikään keski-

lämmöllä, öljytilkassa. Myös airfryer toimii Vatkan mukaan raakamakkaroiden kypsentämiseen.

Vaikka raakamakkaroita voi pilkkoa täydentämään monenlaisia ruokia pastoista salaatteihin, Vatka preferoi ”makkaraa makkarana” muulloinkin kuin kesän grillikaudella.

- Tykkään paistaa simppeleitä munia kylkeen ja nauttia makkaraa viikonlopun aamupalaksi.

Tee itse raakamakkaraa

Vaikkei Keski-Euroopassa suosittu raakamakkarat ole Vatkan mielestä vielä lyönyt täysillä läpi meillä Suomessa, kaupoista löytyy raakamakkaraa moneen makuun.

- Jos marketin hyllystä ei löydy mieleistä makua, raakamakkaraa

pystyy tekemään itsekin. Suolia voi hankkia kuka tahansa, ja hommasta suoriutuu ilman makkarakonetta. Toki sen verran täytyy olla jyvällä, että tietää, mitä on tekemässä. Tarpeeksi rasvapoisen lihan oheen tarvitaan myös sideainetta, ja jauhamisessa on omat niksinsä.

Mutkia voi oikoa valmistamalla raakamakkaraa kaupan jauhelihasta tai jauhattamalla ainekset kaupassa.

- Tykkään tulisesta, joten omaan makuun monet kaupan raakamakkarat ovat liian lempeitä. Raakamakkarat ovat myös tavismakkaroita hintavampia, niiden grillaaminen hitusen hankalampaa kuin grillimakkaroiden ja säilyvyysaika lyhyempi. Olen kesällä ihan perinteisen jauhomakkaran ystävä. Camping-lenkki on kesän ykkönen ja sinappi must, Vatka naurahtaa. ¶

→ Sarjakuva

Näin haet ansiopäivärahaa

1. Ilmoittaudu viimeistään ensimmäisenä työttömyys- tai lomautuspäivänä työttömäksi työnhakijaksi TE-toimistoon.
2. Täytä ansiopäivärahahakemus A-kassan eAsioinnissa hakemusjakson päätyttyä.
3. Tarkista, että sinulla on kaikki tarvittavat liitteet päiväraahahakemukseen.
4. Lähetä ansiopäivärahahakemus liitteineen.
5. Toimita mahdollisesti pyydetyt lisäselvitykset ja puuttuvat liitteet.

*Jos et voi käyttää eAsiointia, niin ohjeet tähän tilanteeseen löytyvät sivulta:
a-kassa.fi/easioinnin-vinkit/*

- Du hittar **E-tjänsten** och ansökningsinstruktioner från vår webbsida.
- Du kan kontrollera behandlingssituationen och svarstiden för inkommande E-tjänstens meddelanden i sammanhang med behandlingssituationen.

*Om du inte kan använda E-tjänsten hittar du instruktionerna för denna situation på sidan:
a-kassa.fi/sv/etjansten-tips/*

A-kassa.fi

Seuraa meitä somessa
Följ oss på some

@AvoinKassa

- **eAsioinnin** ja tarkemmat hakuohjeet löydät verkkosivuiltamme.
- Hakemusten ja eAsiointiin saapuvien viestien vastausajan voit tarkistaa päiväraahahakemusten käsittelytilanteen yhteydestä.

Så här söker du dagpenning

1. Anmäl dig senast den första arbetslöshets eller permitteringsdagen som arbetslös arbetssökande till AN-byrån.
2. Fyll i ansökan via A-kassans E-tjänst efter avslutad ansökningsperiod.
3. Kontrollera att du har alla behövliga bilagor för ansökan om dagpenning.
4. Skicka ansökan om dagpenning med bilagor.
5. Leverera eventuella begärda tilläggsutredningar och bilagor som fattas.

Kassa vastaa

Ansiopäivärahan porrastus voimaan syyskuussa

Eduskunta hyväksyi 19.6.2024 hallituksen esityksen ansiopäivärahan määrän porrastamisesta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ansiopäivärahan määrä alenee työttömyyden jatkuessa. Myös osa ikäsidonnaisista poikkeuksista poistuu, eikä ansiopäiväraha-oikeutta kerry enää palkkatuetusta työstä.

Porrastus astuu voimaan syyskuussa 2.9.2024 alkaen. Porrastukset lasketaan täydestä ansiopäivärahasta, eivätkä ne kertaudu.

Täysi ansiopäiväraha ensimmäiset 40 päivää	1. porrastus, 41–170 päivää	2. porrastus 171 päivää
100 %	80 %	75 %

Porrastus koskee kaikkia ansiosidonnaisen päivärahan saajia, mukaan lukien lisäpäivillä olevat, osittain työllistyneet sekä yrittäjän ansiopäivärahaa saavat.

Muutos ei kuitenkaan vaikuta ennen syyskuuta alkaneisiin päiväraha-kausiiin, vaan **uutta käytäntöä sovelletaan 2.9.2024 jälkeen** uuden 12 kuukauden työssäoloehdon perusteella maksettaviin etuuksiin.

Jos etuuden maksaminen perustuu 1.9.2024 asti voimassa olevaan 26 kalenteriviikon työssäoloehtoon, ei porrastusta sovelleta.

Käytännössä muutos alkaa vaikuttaa etuuksiin marraskuussa, kun ensimmäisille porrastuksen piiriin kuuluville on kertynyt 40 työttömyyspäivää, eli noin kaksi kuukautta.

Osittain työllistyneillä porrastuksen vaikutus tulee vastaan hieman myöhemmin, koska heillä päiväraha-kauden päivät kertyvät hitaammin.

Esimerkki:

Kuukausipalkka	2 500 €/kk
Täysi ansiopäiväraha ensimmäiset 40 päivää	1 515 €/kk
1. porrastus, 41–170 päivää	1 212 €/kk
2. porrastus 171 päivää	1 136 €/kk
Kelan peruspäiväraha	n. 800 €/kk

Porrastuksen jälkeenkin ansiopäiväraha on kuitenkin yleensä suurempi kuin Kelan peruspäiväraha.

Julkaisemme syksyllä A-kassa.fi-sivuilla ansiopäivärahalaskurin, jossa on mukana porrastuksen vaikutus.

Lue lisää A-kassa.fi

Seuraa meitä somessa @AvoinKassa

Ole tarkkana ilmoitusten lähettämisessä!

Postitse lähetettäessä kuoressa on ehdottomasti oltava merkintä: **Rakentaja-lehti/ilmoitukset, PL 307, 00531 Helsinki**

Sähköpostit on lähetettävä osoitteella: **ilmoitukset@rakennusliitto.fi**

Kun lähetät ilmoituksen Rakentaja-lehteen, muistathan merkitä yhteystietosi! Toimitus muokkaa tarvittaessa lehden ilmoitussivuille tulevaa materiaalia. Ilmoitussivuille tarkoitettujen tekstien tulee olla lyhyitä.

OSASTOTAPAHTUMAT

Os. 342, Jyväskylän kirvesmiehet

Syyskauden avaus to 29.8. klo 18 alkaen Ränssin Kievarin rantasaunalla (Kuikantie 598, Jyväskylä). Tervetuloa heittämään tikkua ja paistamaan makkaraa. Hallitus

MUISTOLLE

Polvilampi Veikko Untamo

Osastomme pitkäaikainen jäsen Veikko Untamo Polvilampi kuoli 6.6.2024. Hän oli syntynyt 6.5.1943 ja liittynyt Rakennusliiton jäseneksi 1.4.1981. Muistoa kunnioittaen Os. 076, Pietarsaari

Airaksinen Pasi Heikki Kalevi

Osastomme pitkäaikainen jäsen Pasi Heikki Kalevi Airaksinen kuoli 16.6.2024. Hän oli syntynyt 20.9.1962 ja liittynyt Rakennusliiton jäseneksi 1.7.1980. Muistoa kunnioittaen Os. 404, Porin putkimiehet ja -eristäjät

SAARROT

Tarkemmat tiedot löytyvät osoitteesta <http://rakennusliitto.fi/saarrot>

Yhteystiedot

Rakennusliitto ry

Siltasaarenkatu 4,
PL 307, 00531 Helsinki
Vaihde: 020 774 003
sähköposti: etunimi.sukunimi@rakennusliitto.fi
www.rakennusliitto.fi

POIKKEUKSIA PALVELUAIKOIHIN

Läntisen palvelualueen palvelupisteet sulkeutuvat maanantaina 3.6. jo klo 14.

Liiton puhelinvaihte on suljettu 1.-28.7.

Puhelinvaihteemme sulkeutuu kesä-elokuussa klo 15.30.

Jäsenrekisteriin toimitettavien asiakirjojen postitusosoite:

Rakennusliitto ry/Asiakirjat, PL 307, 00531 Helsinki

Palvelunumerot:

Jäsenyysasiat 020 690 231
Palveluaika ma-pe 9-15

Työnantajatilitykset 020 774 3344
tai ta-tilit@rakennusliitto.fi
Palveluaika ma-pe 9-15

Työehtoasiat 020 690 232
Palveluaika ma-pe 9-15

Palvelunumeroihin soittaminen maksaa lankapuhelimesta soitettaessa liittymäsopimuksen mukaisen paikallisverkkomaksun verran ja matkapuhelimesta soitettaessa matkapuhelinmaksun verran.

Palvelupisteiden yhteystiedot löytyvät www.rakennusliitto.fi/yhteystiedot

Kolme tapaa päivittää yhteystiedot:

- pääset kätevästi päivittämään tietojasi mihin vuorokauden aikaan tahansa liiton kotisivuilla olevan eAsiainnin kautta
- Ilmoittamalla uusista yhteystiedoista s-postitse osoitteeseen asiakirjat@rakennusliitto.fi
- soittamalla jäsenrekisterin palvelunumeroon p. 020 690 231 ma-pe klo 9-15

Yhteystiedot kannattaa pitää ajan tasalla, jotta saat heti tiedon tärkeistä ajankohtaisista asioista ja parhaan mahdollisen hyödyn Rakennusliiton jäsenyydestä.

Rakentaja

PÄÄTOIMITTAJA
JOHANNA HELLSTEN
P. 040 770 5194

VIESTINTÄPÄÄLLIKKÖ
JANNE MÄKINEN
P. 040 352 1161

TOIMITTAJA
JUKKA NISSINEN
P. 050 2785

**TOIMITUKSEN
SÄHKÖPOSTIOSOITTEET:**
ETUNIMI.SUKUNIMI@RAKENNUSLIITTO.FI

JULKAISIJA
RAKENNUSLIITTO RY

TOIMITUKSEN OSOITE
SILTASAARENKATU 4, HELSINKI

TAITTO
PUNAMUSTA OY,
SISÄLTÖ- JA SUUNNITTELUPALVELUT

POSTIOSOITE
PL 307, 00530 HELSINKI
PUHELIN, VAI HDE 020 774 003

TILOUSHINTA
12 KK/35 €

PAINOPAIKKA
PUNAMUSTA, FORSSAN YKSIKKÖ
ISSN 0355-8614

ILMOITUSMYYNTI
HEIDI ANDERSSON
P. 050 528 7770
HEIDI.ANDERSSON@TIETOTALLI.FI

Lehden ilmestymispäivä on perjantai.

Seuraavassa numerossa:

Hiio-hoi ja astu laivaan!
Seuraavassa lehdessä
Rakentaja risteilee
liiton luottamus-
henkilöiden kanssa
ja osallistuu
urakanlaskenta-
kurssille.

Julkaisupäivä verkossa
27.9.2024

Aineistopäivä
30.8.2024

2024

RAKENTAJA 7/24
Aineistopäivä 11.10.2024
Julkaisupäivä (verkossa) 8.11.2024

RAKENTAJA 8/24
Aineistopäivä 15.11.2024
Julkaisupäivä (verkossa) 13.12.2024

Ilmoitusvaraukset:

Heidi Andersson
050 528 7770
heidi.andersson@tietotalli.fi

ENSI VUONNA

Rakentaja

UUDISTUU!

Kehitämme uutistuotantoamme verkossa ja mobiilissa, jolloin sinulla on Rakentajan tuoreita uutisia ja kiinnostavaa luettavaa taskussasi koko ajan.

Paperilehti ilmestyy vuodesta 2025 alkaen 6 kertaa vuodessa. Laadukkaan ja näyttävän lukupaketin saat kotiisi edelleen maksutta, kunhan tilaat sen erikseen. Tilauksen voit tehdä myöhemmin syksyllä, seuraa viestintäämme!